

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

6^E JAARGANG

WOENSDAG 20 APRIL 1921

No. 277

INHOUD

	Blz.
BELASTING VAN DE WAARDEVERMEERDERING door <i>Jhr. J. C. van Citters</i>	341
Het Engelsche Financieele Systeem I door <i>Mr. A. Spanjer</i>	344
Het Collectieve Merk door <i>Mr. Dr. K. H. Corporaal</i>	347
De Staatscommissie voor het Muntwezen door <i>H. G. F. van Huls</i>	348
Londensche Correspondentie.....	349
AANTEKENINGEN:	
Reorganisatie van het Deensche Ministerie van Buitenslandsche Zaken.....	349
Engeland, de Vereenigde Staten en de Olievelden van Mesopotamië.....	350
BOEKAANKONDIGING:	
A. E. C. v. Saarloos: Productiekosten-verrekening en wetenschappelijke bedrijfsleiding, bespr. door <i>Prof. J. G. Ch. Volmer</i>	351
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.....	352
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....	352—359
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins*.
Assistent-Redacteur voor het weekblad: *D. J. Wansink*.
Secretariaat: *Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam*.
Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37*.
Telef. Nr. 3000. Telegr.adres: *Economisch Instituut*.
Postcheque en girorekening *Rotterdam No. 8408*.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 22,50 per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage*.

18 APRIL 1921.

Ook gedurende deze berichtswEEK bleef de geldmarkt vast gestemd. Voor particulier disconto was er slechts bij uitzondering geld beschikbaar, zoodat de meeste dagen alleen tot bankdisconto kon worden gedaan. De prolongatierente was daarentegen lager en noteerde de geheele week 3½ pCt., daar de toestand op de effectenmarkt nog slechts weinig verbeterde. In tegenstelling hiermede was er heden meer vraag voor prolongatiegeld, terwijl toch in het algemeen de geldmarkt juist een ruimer aanzien had. Het aanbod van „call geld” was althans beduidend grooter

en ook voor particulier disconto bestond meer vraag, zoodat enkele posten voor 4¼ pCt. verhandeld werden.

* * *

De Minister van Financiën heeft op 20 dezer de inschrijving opengesteld op schatkistpapier. Aangeboden worden weder 3 en 6 maands promessen en 5 pCt. schatkistbiljetten met een looptijd van een jaar tot een totaalbedrag van 75 miljoen gulden.

* * *

Over de wisselmarkt valt wederom slechts weinig te berichten. De koersen waren weder vrij stationnair en de omzetten tamelijk gering. Alleen Londen fluctueerde sterk in verband met de werkstakingen, was echter aan het einde der week ongeveer weder gelijk als aan het begin. Een kleine verbetering in den koers voor Batavia valt te vermelden, dat voor ongeveer 96½ werd verhandeld, daarentegen was Buenos Aires opnieuw flauwer en voor 92 aangeboden.

LONDEN, 15 APRIL 1921.

Gedurende de afgelopen week is geld erg schaarsch geweest, hetwelk gedeeltelijk veroorzaakt werd door de groote terugbetalingen, die de vorige week zijn gedaan aan de Bank of England en gedeeltelijk door de groote vraag naar Schatkistbiljetten gedurende de laatste dagen.

Hernieuwing van dag-geld vond plaats tegen 5½ pCt., welk percent ook gold voor nieuw-geld, alhoewel tegen het einde van de week hiervoor 6—6½ pCt. betaald werd.

Zevendaags-geld bleef 5½ pCt.

De mededeeling door Sir Robert Horne in het Lagerhuis, dat de Regeering het systeem van aanbidding van Treasury Bills bij inschrijving (tender) weder zal introduceeren (21 April), heeft nog geen indruk op de markt gemaakt wegens den heerschen den ongunstigen politieken toestand. Er was geen verandering in de Bank rate, doch men verwacht stellig, dat deze binnenkort verlaagd zal worden.

In de disconto-markt was weinig verandering; korte wissels werden aangeboden; tweemaands-papier werd gedaan tegen 5¼—¾ pCt., driemaands tegen 6½ pCt.; viermaands-papier tegen 6¼—½ en zesmaands-papier tegen 5½—6 pCt.

BELASTING VAN DE WAARDE- VERMEERDERING.

Bij Koninklijke Boodschap van 14 Maart jl. is aan de Tweede Kamer ingediend een ontwerp van wet tot heffing van eene belasting wegens de waardever-

meerdering van onroerende goederen ten behoeve van de gemeenten. Op grond daarvan zal door het Rijk belasting worden geheven ten behoeve van de gemeenten, waarin de onroerende goederen zijn gelegen, over de vermeerdering der verkoopwaarde van onroerende goederen ten bedrage van 25 pCt. der waardevermeerdering en wel:

1e. bij eigendomsovergang onder de levenden;

2e. bij eigendomsovergang door overlijden;

3e. onverminderd de vorige belasting na afloop van elk tienjarig tijdvak van 1 Januari 1921 af, voor wat aangaat de onroerende zaken, behorende aan naamlooze vennootschappen, commanditaire vennootschappen op aandeelen, reederijen, stichtingen, coöperatieve- en andere rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen en instellingen, (met uitzondering van publiek-rechtelijke lichamen en godsdienstige- en weldadigheidsinrichtingen enz.), de in de wet nader aangeduide periodieke waardevermeerderings-belasting.

In de beide eerste gevallen neemt het ontwerp als waardevermeerdering aan: het verschil tusschen de waarde bij den daar bedoelden overgang met die bij den vorigen, zoo die plaats had na 31 December 1920, en anders met de waarde op 1 Januari 1921 of bij het einde van een tienjarig tijdvak, zooals in sub 3 wordt bedoeld, terwijl in het geval sub 3 de belasting geheven wordt over het verschil tusschen de waarde op den laatsten dag van zoodanig tijdvak met die op den eersten dag van dat tijdvak of zoo de zaak eerst in den loop van het tijdvak verkregen is met de waarde bij de verkrijging.

Is de tegenwoordige waarde van de overgegangene zaak sedert den laatsten overgang vermeerderd door aanbouw, opbouw of verbetering van die zaak, dan worden de kosten daarvan in mindering van de gevonden waardevermeerdering gebracht.

Blijkt dus uit het bovenstaande duidelijk in welke gevallen W.V.-belasting zal worden geheven en op welke data de waarde der onroerende goederen zal moeten worden vergeleken om tot eene vaststelling van de waardevermeerdering te komen, eene oplossing van de vraag, *hoe en door wie* (in het geval sub 3) over 10 jaar de waarde der goederen zal worden bepaald, wordt niet gegeven. Evenmin blijkt uit het wetsontwerp of men *thans* alle onroerende goederen zal gaan taxeeren en op welke wijze omtrent die taxaties overeenstemming met de eigenaren kan worden verkregen.

Zal het wetsontwerp, wil de wet op de W.V. praktisch uitvoerbaar blijken, voor deze twee cardinale punten aanvulling behoeven, ook op eenige andere punten is het noodig meer licht te doen vallen. Daartoe zal nader moeten worden onderzocht:

1e. of voor alle de gevallen, waarin de minister een W.V.-belasting wil opleggen eene redelijke en billijke grond daarvoor aanwezig is;

2e. of van de regeling, die de minister voorstelt, eene bevredigende belastingopbrengst kan worden verwacht;

3e. indien het antwoord op de beide eerste vragen ontkennend moet luiden: of op eene andere wijze eene billijke bijdrage van de eigenaren van onroerende goederen kan worden verkregen en tevens eene bevredigende bate voor de gemeenten worden gewaarborgd.

De leidende gedachte voor de heffing van eene waardevermeerderings-belasting, die ik verder in mijn betoog kortheidshalve W.V.-belasting zal noemen, moet steeds zijn het vragen van eene bijdrage van hen, die bij *realisatie* woordeelen trekken uit eene waardevermeerdering van onroerende goederen, welke buitengewone bate niet te danken is aan het werken en den ondernemingsgeest van den eigenaar, maar aan de gunstige conjunctuur of aan oorzaken, bij de gemeenschap of publiekrechtelijke lichamen gelegen.

Het kan niet worden ontkend, dat vooral wat de steden betreft door de steeds voortgaande uitbreiding van de bevolking de waarde van onroerend goed de neiging vertoont regelmatig te stijgen en dat daaruit voor de gemeenten een recht kan voortvloeien om een gedeelte der voordeelen, die uit die waardevermeerdering zijn ontstaan, voor zich op te eischen. Maar ook alleen dan wanneer er van *het maken van winst* sprake is, en dit is toch zeker niet het geval bij zaken, die anders dan door *overdracht bij verkoop* in andere handen overgaan.

Het Duitse „Zuwachssteuergesetz“, dat, naar ik vermoed, door de ontwerpers van de Hollandsche wet wel zal zijn geraadpleegd, sluit met name van de heffing der belasting uit, de gevallen, waarin wel een overgang van den eigendom plaats vindt, maar waar het doel om winst te maken ten eenenmale ontbreekt.

Bij overgang als vererving, deeling enz. toch vindt geene omzetting van de waardevermeerdering in geld of geldswaarde plaats en daarmee vervalt dan ook juist de hoofdvoorwaarde voor de heffing der W.V.-belasting. Immers door gebeurtenissen als vererving, deeling van een gemeenschappelijk onroerend bezit enz., wordt de verwetenlijking van de tot dien datum ingetreden waardevermeerdering niet voor alle tijden uitgesloten. Zij treedt eerst aan het licht wanneer het onroerend goed later door verkoop in andere handen overgaat. Alsdan kan belasting worden geheven naar het verschil van den gemaakten prijs en den prijs, welke is betaald geworden ten tijde van de *laatste belastingplichtige* verkrijging.

Daarom moet de W.V.-belasting niet worden geheven bij het verkrijgen van onroerende goederen door vererving of schenking onder de levenden, in het laatste geval voor zoover de vorm van schenking niet is gekozen om de W.V.-belasting te ontgaan.

Verder bepaalt het Deutsche Zuwachssteuergesetz van 14 Februari 1911, dat met den overgang van den eigendom van onroerende goederen wordt gelijk gesteld de overdracht van rechten op het vermogen van eene naamlooze vennootschap, commanditaire vennootschap enz., voor zoover het vermogen daarvan in hoofdzaak uit onroerende goederen bestaat, het verhandelen en exploiteeren van onroerende goederen tot het doel van de onderneming behoort, of wanneer deze opgericht is om eene heffing van overdrachtsrechten en W.V.-belasting te vermijden.

Door eene overeenkomstige bepaling in de Nederlandsche wet op te nemen kan de wetgever de zogenoemde huizenmaatschappijen, die hij blijkbaar door de *periodieke W.V.-belasting* wilde treffen, in de belasting betrekken.

Zou dus door een dusdanige bepaling de *periodieke W.V.-belasting* kunnen vervallen, dan moet de Minister nog een stap verder gaan en ook bij den overgang bij vererving, schenking (met door mij genoemde beperking) en deeling de W.V.-belasting niet toepassen. Het kan toch niet de bedoeling van den wetgever zijn de eigenaren van onroerende goederen belasting te laten betalen van denkbeeldige winsten, die zij in vele gevallen nooit zullen maken.

Op de eerste vraag, die ik bij mijn onderzoek stelde, zal dus het antwoord moeten luiden:

Er moet alleen eene belasting worden geheven van de waardevermeerdering bij *overdracht door verkoop* (of ruiling) van onroerende goederen of aandeelen van maatschappijen, die het exploiteeren van die goederen ten doel hebben en waarvan de overgave van hand tot hand, de overdracht van die goederen of een gedeelte daarvan beteekent.

Alsnu overgaande tot de bespreking van de tweede vraag of van de door den Minister voorgestelde regeling van de W.V.-belasting eene bevredigende opbrengst kan worden verwacht, moet worden nagegaan welke resultaten de W.V.-belasting in Duitschland heeft opgeleverd.

Wanneer wij dan zien dat de Reichswertzuwachssteuer van 14 Februari 1911 reeds op 3 Juli 1913 als zoodanig voor het Rijk buiten werking is gesteld en de heffing aan de bondsstaten en de gemeenten is overgelaten, waarbij het Rijk afstand deed van de 50 pCt., die het uit de waardevermeerderingsbelasting trok, dan rijst de vraag of wij ook hier te lande voor de gemeenten groote baten uit de W.V.-belasting mogen verwachten.

Al moge het Duitse Rijk met de invoering van de belasting op den vermogens-aanwas, daarboven eene heffing van de waardevermeerderingsbelasting ten bate van het Rijk niet langer wenschelijk hebben geacht, zoo blijkt toch uit de besprekingen in den Rijksdag, dat de opbrengsten van de belasting de verwachtingen geheel hebben beschaamd. Naast de groote fluctuaties in de opbrengst van de belasting heeft het feit, dat deze opbrengst niet in een gunstige verhouding stond tegenover de *hooge administratiekosten*, in hoofdzaak ontstaan door de talloze geschillen, die zich bij de uitvoering voordeden, de waardevermeerderingsbelasting tot een minder gewenscht belasting-objekt gemaakt.¹⁾

Ik zou den Minister en zijne medewerkers, alsook den lezers van dit blad, die zich voor de W.V.-belasting interesseeren, in overweging willen geven, eens ter hand te nemen de belangwekkende studie van Dr. Ferdinand Haercke „Der Wertzuwachssteuergedanke in Deutschland” (Bodenpolitische Ratfragen, Carl Heymanns, Verlag Berlin 1915).

Zij zullen daarin als bijlage vinden een tabel vermeldende 239 steden en dorpen, die evenals het Rijk op grond van de Wet van 3 Juli 1913 besloten hebben van de heffing van eene waardevermeerderingsbelasting af te zien.

Evenals voor het Rijk waren voor deze gemeenten de bezwaren, dat de wet technisch te gecompliceerd was en door de hooge kosten van de uitvoering geen bevredigende belasting opbrengst kon waarborgen, de oorzaak, dat de gemeenten van de W.V.-belasting moesten afzien.

Ik vrees na het bovenstaande bij de lezers den indruk te hebben gewekt een pleidooi te hebben willen leveren voor het niet-invoeren van de W.V.-belasting. Niets is echter minder waar. Wel heb ik willen aantoonen, dat het in het wetsontwerp aangegeven systeem van heffing — zelfs na de door mij in den aanvang aangegeven nadere aanvulling — weinig waarborg zal geven, dat het doel van het ontwerp — voor de gemeenten eene bevredigende vermeerdering van inkomsten te brengen — zal worden bereikt.

Dit zal m.i. alleen het geval kunnen zijn wanneer men de W.V.-belasting vastkoppelt aan eene grondbelasting-naar-de-waarde met eigen aangifte.

In een artikel in de Economisch-Statistische Berichten van 8 October 1919 heb ik bij de bespreking van „Het woningvraagstuk en de verruiming van het gemeentelijk belastinggebied”, reeds de aandacht kunnen vestigen op het speciale karakter van de waardevermeerderingsbelasting.

Er was toen nog sprake van de invoering van eene gemeentelijke grondbelasting-naar-de-waarde, welke ten slotte in de wet van 30 December 1920 tot wijziging van de gemeentewet is geschrapt.

Mijn destijds geleverd betoog blijft echter van kracht, omdat ook de gemeenten belang hebben bij de wijziging van de wet op de grondbelasting, die

¹⁾ De vaststelling der beginwaarden, die als uitgangspunt voor de berekening der waardevermeerdering moesten dienen, gaf aanleiding tot talrijke administratieve geschillen, die menigmaal in het voordeel der belastingplichtigen eindigden.

Zoo hadden in het district Schleiden, in de „Eifel” in 1912 6049 eigendomsovergangen plaats, waarvan ten slotte 36 tot het opleggen van een aanslag hebben geleid, terwijl de administratiekosten de opbrengst met 500 Mark overtroffen.

bereids bij de Staten-Generaal is ingediend en, waarbij deze belasting in plaats van naar de belastbare opbrengst naar de *belastbare waarde* zal worden geheven.¹⁾

Ik meende toen te mogen voorstellen bij de invoering van de grondbelasting-naar-de-waarde, de waarde der onroerende goederen vast te stellen overeenkomstig de *eigen aangiften* der belastingplichtigen, die zich bij het doen dier aangiften ten volle rekenschap zullen moeten geven, dat de door hen opgegeven waarde voor hunne onroerende goederen niet alleen den grondslag moet vormen voor de grond- en vermogensbelasting, maar tevens het uitgangspunt zou zijn voor een berekening van de waardevermeerdering, die later door overdracht tegen geld of geldswaarde zou worden gerealiseerd.

Ik schreef toen:

„Naast de aldus geregelde grondbelasting zal de W.V.-belasting, wil zij aan de verwachtingen beantwoorden, meer *reguleerend* voor de grondbelasting moeten werken dan zelve een hooge opbrengst voor de gemeenten te brengen. Het betrekkelijk hooge percentage van de W.V.-belasting²⁾ zal de bezitters van onroerende goederen er van moeten terughouden bij de *invoering* van de grondbelasting-naar-de-waarde, deze laatste voor hunne bezittingen te laag aan te nemen.

Zoo controleert dus de eene belasting de andere, hetgeen van een technisch belastingstandpunt van groot belang is, terwijl . . . de schatting van de waarde der perceelen, die anders tal van geschillen en hooge perceptiekosten met zich brengt, zoo goed als achterwege kan blijven.”

Met de W.V.-belasting als correctief kan de waardeering van de *verkoopwaarde* van de onroerende goederen voor de „grondbelasting”-naar-de-waarde en de W.V.-belasting langs den weg van de eigen aangifte aan de belastingplichtigen zelve worden overgelaten. Deze worden dan daarbij voor de keus gesteld van . . . of te weinig grond- en vermogensbelasting te betalen of later een hoogere W.V.-belasting.

Door dus bij deze regeling met het bijzondere karakter van de W.V.-belasting als *aanvullende belasting* rekening te houden, is een goede en goedkope uitvoering van de grondbelasting-naar-de-waarde en de W.V.-belasting verzekerd.

In mijn reeds genoemd artikel wees ik er op, dat vroeger tegen verzwaring van de grondbelasting steeds het bekende bezwaar werd geopperd, dat zij uitsluitend den tegenwoordigen eigenaar treft en de waarde van den grond vermindert met het gekapitaliseerde bedrag van den opgelegden last, voor zover deze niet op anderen kan worden afgewenteld.

Bij de *invoering* of *verhooging* van eene zakelijke belasting kan deze dus op één lijn worden gesteld met een . . . „Waardevermeerderingsbelasting”, alleen met dit verschil, dat de eerste uit de „inkomsten” en de tweede uit het kapitaal moet worden voldaan.

Dit laatste is daarom van zoo overwegend belang voor de gemeenten, omdat het tijdstip van de invoering der W.V.-belasting wel uiterst ongelukkig is gekozen. De belasting zal nu beginnen te werken op het tijdstip dat de hoogste prijsstand van de onroerende goederen reeds achter den rug is en eene niet onbeteekenende daling is ingetreden.

Zonder samenkoppeling van de W.V.-belasting aan de eigen aangifte voor de grondbelasting-naar-de-

¹⁾ Zooals bekend mag worden verondersteld heffen de gemeenten van af 1 Januari 1921 verdubbelde opcenten op de nu nog bestaande grondbelasting, n.l. 80 opcenten voor de gebouwde en 20 opcenten voor de ongebouwde eigendommen.

²⁾ Tegenover de W.V.-belasting van 25 pCt. staat eene grondbelasting naar de waarde van 2 per mille van de verkoopwaarde, waarbij komen 20 opcenten voor de crisistlasten, 34 opcenten voor de provincie en 80 opcenten voor de gemeenten.

waarde (welke laatste dan *gelijk* met de W.V.-belasting en niet eerst op 1 Jan. 1923 in werking zal moeten treden) zullen de gemeenten met de W.V.-belasting, die veel te laat kwam, niet zijn gebaat. Tegenover een uiterst geringe bate voor de gemeenten zullen abnormale hooge perceptiekosten staan, die zooals de bedoeling van het ontwerp is door het Rijk zullen worden gedragen.

De door mij voorgestelde regeling zal de gewenschte verruiming van middelen voor de gemeenten brengen en tevens voor de grondbelasting-naar-de-waarde en de W.V.-belasting eene groote vereenvoudiging bij de uitvoering beteekenen.

De taak van de ambtenaren zal dan in hoofdzaak worden beperkt tot het vaststellen van de waardevermeerdering, die zaken door aanbouw, opbouw en verbetering hebben ondergaan en welke buiten aanmerking voor de berekening van de waardevermeerdering moeten blijven. Tevens worden dan vermeden de talloze geschillen, die bij de vaststelling van de beginwaarde voor de berekening van de waardevermeerdering zouden rijzen, omdat de eigenaren zich nu zelf zullen moeten uitspreken over de waarde, die zij aan hunne onroerende goederen meenen te moeten toekennen en daarna van di waardeering ten aanzien van de W.V.-belasting de consequenties dragen.

Daarmede is dan tevens op eenvoudige en doelmatige wijze voor de gemeenschap geseceerd het aandeel in de waardevermeerdering van gronden, zooals bijv. duingronden, die aan de gemeenschap worden onttrokken voor het genoeg van enkele eigenaren, die daarop het jachtrecht uitoefenen en door eene afrastering hunne medemenschen beletten van het natuurschoon, dat de vaderlandsche duinen bieden, te genieten, om ten slotte bij verkoop of ont-eigening, ondanks hun gebrek aan gemeenschapszin, groote conjunctuurwinsten in hunne zakken te zien vloeien.

Tot op heden werden zulke gronden, als niet zijnde *aanhoorigheden* van een belastingplichtig perceel, niet door de personeele belasting getroffen, terwijl voor „woeste” zandgronden hoogstens f 1.— à f 3.— per H.A. aan hoofdsom in de grondbelasting werd betaald.

Nu zullen deze eigenaren de gronden, die binnen afzienbaren tijd als bouwgrond zullen worden verkocht of onteigend bij een eventuele eigen aangifte ook als zoodanig moeten waardeeren, willen zij niet later vervallen in de betaling van een alleszins rechtvaardige W.V.-belasting en dus na de invoering van de W.V.-belasting eene belangrijk hogere belasting betalen dan tot op heden van hen werd gevraagd.

Ten slotte wensch ik nog eene opmerking te maken en wel deze, dat de motieven in de memorie aangevoerd voor het belasten van de waardevermeerdering bij den *verkrijger* van het onroerend goed en niet bij den verkooper... om daardoor een te lage opgave van de waardevermeerdering tegen te gaan, mij uiterst zwak voorkomen. Het eenige afdoende middel tegen een voorgewenden lagen verkoop zal zijn het recht van de gemeenten om de verkochte zaak, bij gebleken kwade trouw, tegen den verkoopprijs tot zich te mogen nemen, met de oplegging van eene boete bovendien.

Naschrift. Nadat ik dit artikel gereed had maakten de dagbladen omstreeks 8 April melding van een adres van het bestuur van de Vereeniging voor Kadaster en Landmeeskunde, gericht aan de Tweede Kamer naar aanleiding van het gewijzigd ontwerp van Wet op de grondbelasting-naar-de-verkoopwaarde.

Daarbij trof het mij, dat ook deze bij uitstek deskundige heeren aan de *eigen aangifte* voor de grondbelasting de voorkeur geven boven het stelsel van de ambtelijke vaststelling van de verkoopwaarde, omdat in het laatste geval een overtalrijk corps van am-

naren noodig is ter oplossing van de bij de uitvoering dier wet te rijzen geschillen, die legio zullen zijn.

Ik vertrouw in deze heeren, wanneer zij het nut van de wisselwerking tusschen de W.V.-belasting en de grondbelasting-naar-de-waarde *met eigen aangifte* zullen hebben overwogen, warme medestanders te mogen begroeten.

De door hen gewenschte *jaarlijksche* eigen aangifte zal eerst door deze wisselwerking praktisch uitvoerbaar worden, omdat dan geen talrijk corps van ambtenaren noodig zal zijn, om de eigen aangiften der belastingplichtigen te corrigeeren.

VAN CITTERS.

Amsterdam, April 1921.

HET ENGELSCH-STATISTISCH FINANCIEEL SYSTEEM.

I.

Het „Institute for Government Research” werd den 10 Maart 1916 in het leven geroepen en begon zijne werkzaamheden den 1 October 1916, met den hoofdzetel te Washington D.C., 818 Connecticut Avenue. Het is „an institution of citizens for coöperating with public officials in the scientific study of business methods with a view to promoting efficiency in government and advancing the science of administration”.

Het eerste resultaat dier „Studies in Administration” was een boek getiteld: „The System of Financial Administration of Great Britain”, door William F. Willoughby, constitutional adviser to the Chinese Republic; Professor of jurisprudence and politics, Princeton University, Westel W. Willoughby, Professor of political science, Johns Hopkins University en Samuel Mc Cune Lindsay, Professor of social legislation, Columbia University.¹⁾

Reeds in 1907 was het plan gevormd een serie wetenschappelijke handboeken uit te geven, die aan burgers en ambtenaren nauwkeurige gegevens zouden verschaffen omtrent de methodes en praktijken door Regeeringen en ambtenaren bij het behartigen van het publiek belang toegepast. In het begin van 1913 werd dit plan aan het oordeel van de „Rockefeller Foundation” onderworpen. Op de vraag van het bestuur dier stichting, met welke soort studies zou worden begonnen, als de noodige gelden ter beschikking werden gesteld, luidde het antwoord: 1. Methodes van budget-opzet en financieele controle. 2. Principes en praktijken ter verbetering van den Staatsdienst. 3. Voorzieningen in zake pensioenen en wachtgeld. 4. Methodes van Staatsboekhouding.

De noodige gelden werden beschikbaar gesteld en

¹⁾ Sedert verschenen behalve het in den tekst genoemd boek, de volgende door het Instituut uitgegeven werken:

Studies in Administration.
The Budget, by René Stourm; T. Plazinski, translator; W. F. McCaleb, Editor.

The Canadian Budgetary System; by H. G. Villard and W. W. Willoughby.

The problem of a National Budget, by W. F. Willoughby.

The movement for Budgetary Reform in the States, by W. F. Willoughby.

Teacher's Pension Systems in the United States, by Paul Studensky.

The System of Financial Administration of the United States (In preparation).

Organized efforts for the improvement of methods of administration in the United States, by G. A. Weber.

Principles of Administration.
Principles Governing the Retirement of Public Employees, by Lewis Meriam.

Principles of Government Purchasing, by A. G. Thomas.
Principles of Public Employment, by A. W. Procter (In preparation).

Service monographs of the United States Government.

The Reclamation Service.
The United States Geological Survey.
The Bureau of Mines (In preparation).

Uitgevers van deze werken zijn D. Appleton and Company te New York en Londen.

een speciaal comité ter uitvoering der plannen werd benoemd.

Door toedoen van dit comité kregen de drie voornoemde professoren, van wie twee zeer veel administratieve ervaring hadden, de opdracht een voorloopig bezoek aan Engeland, Frankrijk en Duitschland te brengen om materiaal te verzamelen door aanraking met ambtenaren en studenten, op de hoogte van begrotingswerkzaamheden.

De Commissie begon haar werk in Engeland begin Juli 1914.

Tengevolge van den oorlog kon de Commissie hare oorspronkelijke plannen niet geheel volvoeren; zij keerde, na in Engeland de gegevens omtrent het Britsche financieele systeem te hebben geordend, gekompleteerd en uitgewerkt, naar Amerika terug.

De waarde van haar werk, dat aan het „Institute for Government Research” ter publicatie werd aangeboden, ligt vooral hierin, dat het op beknopte en heldere wijze de indrukken weergeeft van drie mannen van buitengewone ervaring en kennis en voorts in het bijzonder, dat het een beter inzicht kan geven in de wijze, waarop de doorvoering van juiste en algemeene aanvaarde financieele beginselen in de praktijk mogelijk is.

Na de algemeene beginselen te hebben uiteengezet, welke aan een goede regeling der Staatsfinanciën steeds ten grondslag moeten liggen, gaan de schrijvers den gang der financieele administratie in Engeland na, de voorbereiding der ramingen door de onderscheidene Departementen, de voorlegging der definitieve raming door de Treasury aan het parlement, de behandeling in the House of Commons, het uitgeven van de door den wetgever toegestane sommen, de boekhouding, de verantwoording der uitgegeven gelden en de controle daarop, het geven van verslag omtrent de resultaten der financieele transacties, terwijl ze de beteekenis van elk stadium en het verband met het voorafgaande en het volgende helder doen uitkomen.

Hierna zal getracht worden van het Engelsche financieele systeem, aan de hand van het boek der Commissie een denkbeeld te geven en in het bijzonder de voornaamste verschilpunten tusschen het Britsche en het Nederlandsche systeem te doen uitkomen. Eenige beschouwingen zullen daaraan worden vastgeknoopt.

De financieele administratie van een land, het verkrijgen en uitgeven van uit belastingen of leeningen gewonnen gelden door een Regeering, is te splitsen in een aantal opeenvolgende, nauw samenhangende stadia.

Wat de verkrijging der gelden betreft:

1. De aanwijzing door de wetgevende macht van de bronnen waaruit en de regelen volgens dewelke inkomsten zullen worden verkregen.

2. Inning der inkomsten en verkoop der schuldbekentenissen door de uitvoerende macht volgens regels, welke meestal voor een deel door haar zelve en voor een deel door de wetgevende macht zijn vastgesteld.

3. Het nauwkeurig boeken van de inkomsten, van de opbrengst der verkochte schuldbekentenissen, van de geïnde bedragen en uitstaande vorderingen.

4. Het onderzoek dier boeken door een ambtenaar (college), die (dat) onafhankelijk is van de uitvoerende macht, om na te gaan:

a. of alle inkomsten en vorderingen inderdaad zijn geïnd en zoo neen, of voor het niet-innen gegronde motieven aanwezig zijn;

b. of alle ontvangen gelden behoorlijk worden verantwoord.

5. Het uithangen van rapporten, waarin in het kort de financieele resultaten worden vermeld, die met het bestaande belasting- en leeningsysteem zijn verkregen.

Wat de bewaring der gelden betreft:

1. De organisatie en handhaving van een schatkist-systeem betreffende ontvangst, bewaring en uitgeven

door comptabele ambtenaren van de op voormelde wijze verkregen gelden.

Wat de besteding der gelden betreft: ¹⁾

1. Het ramen door de uitvoerende macht van de sommen, haars inziens benoodigd voor de behartiging van het publiek belang gedurende een bepaalde periode.

2. Een dito raming door de uitvoerende macht van de ontvangsten uit belastingen en kredietoperaties.

3. Het verschaffen van gegevens door de uitvoerende macht ten aanzien van den toestand der schatkist in een soort balans, vermeldende de liquide middelen en schulden der regeeringen van het begin van de onder 1 en 2 bedoelde periode of op den datum der balans en de te verwachten toestand aan het eind dier periode.

4. De voorlegging van voormelde gegevens aan de wetgevende macht, d.i. de autoriteit, die de inkomsten en uitgaven toestaat, in zoodanigen vorm, dat het verband tusschen de werkelijke en geraamde ontvangsten en uitgaven duidelijk uitkomt en in het bijzonder het voor of nadeelig saldo, dat uit de geraamde inkomsten en uitgaven, indien deze worden goedgekeurd, zal voortvloeien. Voorts behoort de wijze te worden aangegeven, waarop in het nadeelig saldo kan worden voorzien of het voordeelig saldo kan worden besteed.

5. De overweging van deze gegevens, staten en adviezen door de wetgevende macht en aan de hand daarvan het nemen van beslissingen ten aanzien van de volgende punten:

a. Of en zoo ja op welke wijze het bestaande systeem van inkomsten uit belastingen en leeningen moet worden gewijzigd en

b. De bedragen die tot bestrijding van goedgekeurde uitgaven moeten worden toegestaan.

6. Organisatie en leiding door de uitvoerende macht — overeenkomstig instructies, gedeeltelijk door haar zelve en gedeeltelijk door de wetgevende macht vastgesteld — van administratie en regeeringspraktijk ten aanzien van de besteding der door de wetgevende macht toegestane gelden, welke organisatie en leiding vooral betrekking zal moeten hebben op de volgende punten:

a. de regeling van de geldbesteding en het aangaan van verbintenissen

b. het onderzoek van vorderingen ten laste van den Staat;

c. de regeling van de wijze waarop de sommen, waarvan de verschuldigdheid is vastgesteld, zullen worden betaald;

d. het gebruik van comptabele stukken, die tot bevijs der uitgave-operaties zullen strekken.

7. Een boekhouding van voormelde transacties met behoorlijke splitsingen, die het niet alleen mogelijk maken aan de hand der onder 6 d vermelde stukken rekenschap te geven van alle gedane of toegestane uitgaven, maar ook een spoedig en helder inzicht geven in de doeleinden, waarvoor sommen zijn uitgegeven of beschikbaar gesteld.

8. Organisatie van een systeem van verschaffing van financieele gegevens, die periodiek licht geven over liquide bezit en schuld, ontvangsten en uitgaven, aan ambtenaren, wetgevende macht, publiek, opdat deze en andere belanghebbenden hun plicht kunnen doen ten aanzien van de aan te gane verplichtingen en de controle der toegestane uitgaven.

9. Controle van de rekeningen betreffende bezittingen, schulden, ontvangsten en uitgaven door een van de Regeering onafhankelijke autoriteit, die moet nagaan of ze juist zijn en alle voorwaarden en eischen door de wetgevende macht gesteld, zijn in acht genomen.

10. Uitbrenging van verslag door die autoriteit aan

¹⁾ Uitdrukkelijk zij opgemerkt, dat het boek en derhalve ook onze bespreking zich vrijwel geheel tot dit onderdeel beperkt.

de wetgevende macht omtrent de resultaten harer controle en de wijze waarop van de machtiging tot uitgave der toegestane gelden is gebruik gemaakt.

Van een financieel systeem is daar slechts sprake, waar alle deze schakels in elkander sluiten en een doelmatig geheel vormen. In het bijzonder is het eisch van een goed financieel systeem, dat de Regeering de wetgevende macht in staat stelt, aan de hand van een door overzichtelijke gegevens verduidelijkte begroting, d.i. een plan of voorstel betreffende de financieele gestie van den Staat voor een bepaalde periode zoowel wat inkomsten als uitgaven betreft — de financieele politiek te bepalen.

Twee systemen van financieele boekhouding moeten scherp worden onderscheiden:

1. Het systeem van baten en lasten, waarbij de rekeningen van elk dienstjaar zijn gebaseerd op het beginsel, dat alle baten van het dienstjaar aan het dienstjaar moeten worden te goed geschreven en dat het dienstjaar met al zijne lasten moet worden belast.

2. Het kassysteem, waarbij ten voor- en ten na-deele van het dienstjaar *alle daarin* ontvangen en betaalde bedragen worden geboekt, onverschillig of die ontvangsten en betalingen werkelijk tot dat dienstjaar behooren.

Geld ontvangen in het dienstjaar 1915, op grond van belastingen voor het dienstjaar 1914, komt in het eerste systeem aan het dienstjaar 1914, in het tweede aan het dienstjaar 1915 ten goede. Geld betaald in het dienstjaar 1915, ten gevolge van in het dienstjaar 1914 aangegane verbintenissen, komt in het eerste systeem ten laste van het dienstjaar 1914, in het tweede systeem ten laste van het dienstjaar 1915.

Het eerste systeem is dat van Frankrijk, België en Nederland, ¹⁾ het tweede dat van Italië, de Vereengde Staten en Engeland. Elk systeem heeft zijn voor- en nadeelen. ²⁾ Het eerste is gekompliceerder, maar verschaft alle gegevens ter vergelijking van de verschillende dienstjaren; het tweede is eenvoudiger, doch die eenvoud wordt bereikt ten koste van de vergelijkbaarheid der op de onderscheidene dienstjaren betrekking hebbende gegevens. ³⁾ Een versnelling der betalingen en een verlangzaming der inningen kan toch in dit systeem op de resultaten van een dienstjaar grooten invloed uitoefenen. ⁴⁾ Het Fransche systeem sluit de dienst van een bepaald jaar eerst af, nadat alle baten van dat jaar zijn ontvangen en alle lasten van dat jaar zijn betaald; vandaar, dat de afsluiting lang op zich laat wachten. Het Engelsche systeem munt uit door een zeer snelle afsluiting. Het dienstjaar loopt van 1 April tot 1 April. Onmiddellijk daarna worden

¹⁾ Noch wat de ontvangsten, noch wat de uitgaven betreft, wordt aan het eerste systeem hier te lande steeds streng de hand gehouden; deze uitzonderingen kunnen hier echter buiten beschouwing blijven.

²⁾ Wij zijn echter van oordeel, dat het tweede systeem om praktische redenen de voorkeur verdient, daar het met veel minder administratieve omslag gepaard gaat en nauwkeuriger ramingen, vlottere financieele gestie en vlugge afsluiting van het dienstjaar mogelijk maakt.

³⁾ Een ander groot voordeel van het Engelsche systeem is, dat de ramingen geschieden kort vóór het nieuwe financieele jaar en derhalve nauwkeurig kunnen zijn. Suppletoire verhoogingen spelen in Engeland daartoe lang niet zoo'n gewichtige rol als in Frankrijk en Nederland. Dit is mede toe te schrijven aan de zelfbeperking, die het Engelsche Parlement zich in financieele aangelegenheden oplegt en aan den overwegenden invloed van de „Treasury”. „Supplementary estimates” hebben meestal betrekking op nieuwe behoeften. De Treasury dient ze, als ze met de suppletoire ramingen akkoord gaat, in Juli en Februari bij het Parlement in. Soms worden de „Summer supplementaries” nog tegelijk met de regular estimates in het Parlement behandeld; de „February supplementaries” zijn meestal van weinig belang.

⁴⁾ Hetzelfde geldt echter, wat het eerste systeem betreft, van het al of niet afsluiten van kontrakten. Zie het hieronder genoemd artikel van den heer de Heus, blz. 277 noot 1).

de boeken gesloten. ¹⁾ Reeds tegen het eind van April wordt aan het Parlement een voorloopig resumé verschaft, dat een maand daarna door de „Finance Accounts” wordt gevolgd. Deze vlugheid wordt echter — bij de tegenwoordige inrichting der „Finance Accounts” — ook in Engeland slechts bereikt ten koste van de vergelijkbaarheid. De voornoemde studie-commissie zegt daaromtrent op blz. 246 van haar boek: „In one respect however the Finance Accounts as a public document is . . . open to serious criticism. Reference is made to the failure to include in the report tables giving the facts regarding treasury conditions and operations for a series of years, such, for example, as is given in the special return for the national debt. It is only as figures for a given year are compared with the corresponding figures for a series of years preceding that their full significance can be seen. The latter figures can, of course, be secured by consulting the Finance Accounts for those years but members of Parliament and the general public should not be put to the necessity of making such a search.”

Met nadruk zij er op gewezen, dat zelfs in het Engelsche systeem, dat geheel en al is ingericht op een snelle overzichtelijkheid, slechts op het einde van elk kwartaal bij ruwe benadering en op het eind van het dienstjaar nauwkeurig en een en ander nog slechts ten koste van velerlei verrekenwerkzaamheden, een overzicht van de werkelijk gedane ontvangsten en uitgaven mogelijk is. Deze moeilijkheden hangen samen met de kasbezuiniging, die in Engeland zoo ver mogelijk is doorgevoerd.

The Comptroller and Auditor General opent kredieten aan de Treasury, die daaruit geld beschikbaar stelt voor den Paymaster General naarmate van diens dagelijksche behoeften. Diens kas nu wordt, behalve door de Treasury (Consolidated Fund), uit de volgende bronnen gestijfd: 1°. Sommige der door de onderscheidene Departementen gerealiseerde ontvangsten (de hierna te noemen „appropriations in aid”). 2°. Het Treasury Chest Fund ter tijdelijke bestrijding van buitenlandsche uitgaven. 3°. Het Civil Contingency Fund, ter voorloopige bestrijding van onvoorziene, civiele uitgaven. 4°. Gedeponeerde fondsen, onder controle van de verschillende Departementen.

Van deze fondsen houdt de Paymaster General afzonderlijke rekeningen, doch alles te zamen vormt één kas. Slechts als die kas uitgeput dreigt te geraken, doet hij een beroep op de Treasury. Vandaar dat de kredieten, welke op een bepaald tijdstip, ten gunste van den Paymaster General, door de Treasury zijn geopend, een hoogst onvolledig en onjuist beeld geven van de werkelijk gedane uitgaven. Dit klemt te meer, omdat een dergelijke verhouding als met den Paymaster General ook bestaat tusschen „Treasury” en „Revenue Departments”. Dezen wordt door de Treasury krediet geopend voor de kosten van de inning der inkomsten, doch zij bestrijden die kosten allereerst uit hunne ontvangsten. Het geld wordt zoodoende zoo economisch mogelijk gebruikt ter plaatse waar het wordt ontvangen. Op bepaalde tijdstippen hebben tusschen Treasury en Paymaster General en tusschen Treasury en Revenue Departments verrekeningen plaats. Zeer ruw geschiedt dit maandelijks, ruw per kwartaal en zeer nauwkeurig eens per jaar, nl. op het eind van het dienstjaar, ten einde de kredietopeningen ten laste van het „Consolidated Fund”, zooals die eenige uren, na het sluiten van de boeken op 31 Maart, worden bekend gemaakt, zoo nauwkeurig mogelijk te doen correspondeeren met de rekening en verantwoording van de werkelijk gedane uitgaven, die 9 à 10 maanden later door den Comptroller and Auditor General geschiedt.

Mr. A. SPANJER.

¹⁾ Ter voldoening van reeds voor 1 April geordondane, maar nog niet voldane betalingen van het afgelopen, gesloten dienstjaar, wordt den Paymaster General gedurende drie maanden een speciaal krediet geopend.

HET COLLECTIEVE MERK.

In Juni aanstaande zal het tien jaar geleden zijn, dat wij ons te Washington met de andere landen, leden van de Unie tot bescherming van den industrieelen eigendom, verbonden om, naast de individueele, ook de collectieve merken in te schrijven en in bescherming te nemen (artikel 7bis van het herziene Unieverdrag van Parijs), welke verplichting naar het oordeel der regeering, vervat in de memorie van toelichting op het wetsontwerp tot goedkeuring van het nieuwe tractaat, geen wijziging in de Merkenwet noodzakelijk maakte. De juistheid van dat oordeel werd echter aanstonds in twijfel getrokken door Mr. C. P. Zaayer, die (in zijne nog tijdens de behandeling van de goedkeuringswet verschenen brochure „Het collectieve merk”) op grond van het fundamentele verschil tusschen het individueele en het collectieve merk en het stelsel van onze Merkenwet het omgekeerde betoogde. Een dergelijk meeningsverschil bestond er, merkwaardig genoeg, ter zelfder tijd ten aanzien van de Octrooiwet tusschen de regeering enerzijds en het toenmalig lid van den Octrooiraad Mr. J. Woltman (Weekblad van het Recht No. 9367) anderzijds; de onlangs afgekomen herziening van die wet heeft intusschen bewezen, dat in dat opzicht het goed recht niet aan de zijde van de regeering is geweest. Dat zij ook met betrekking tot het collectieve merk mistastte en daarom mettertijd gewis bakzeil zal moeten halen, blijkt zonneklaar, als men zich de moeite getroost de portée van het betreffende tractaatsartikel na te gaan aan de hand van hetgeen aan de totstandkoming daarvan voorafging en de uitkomst van dat onderzoek toetst aan ons merkenrecht.

Het collectieve merk kwam het eerst ter sprake op het internationaal congres van den industrieelen eigendom te Parijs in 1889, dat zich voor bescherming verklaarde, echter zonder aan te geven wat er onder een dergelijk merk verstaan moest worden. Niet veel wijzer daaromtrent maakte de tekst van het Belgische voorstel, aangenomen op de conferentie tot herziening van het Unieverdrag te Madrid in 1891 en onder dat gebracht in een later niet geratificeerd protocol, volgens hetwelk aan de gemeentelijke of collectieve fabrieksmerken gelijke bescherming verleend zou worden, als aan de individueele merken; de bedoeling was evenwel, dat slechts collectieve merken van privaatrechtelijken aard beschermd zouden worden, toebehoorende aan syndicaten en vereenigingen van producenten en dienende om de herkomst te waarborgen van de fabrikaten, waarop zij aangebracht werden. Sindsdien heeft het onderwerp op alle conferenties en daarnaast op alle congressen van de in 1897 opgerichte Association internationale een punt van beraadslaging uitgemaakt tot het in 1911 eene voorloopige, verre van onberispelijke regeling vond. De wenselijkheid van bescherming heeft daarbij steeds op den voorgrond gestaan; moeite heeft het echter gekost het onder elkander eens te worden over de netelige vraag, welke collectieve merken beschermd zouden worden, terwijl de tweede, niet minder moeilijke en gewichtige vraag, onder welke voorwaarden de bescherming verleend zou worden, bij gemis aan overeenstemming tot heden onopgelost is moeten blijven. Uit de vrij een-tonige beraadslagingen, waarbij telkens en telkens weer moest blijken, dat het merendeel der betrokken landen het vraagstuk niet of niet voldoende bestudeerd had, trekken slechts eenige punten de aandacht. Vooreerst ten aanzien van de vraag, welke collectieve merken beschermd zouden worden, dat op de conferentie van Brussel in 1897 naast de collectieve herkomstmerken van privaatrechtelijken aard ook de herkomstmerken van publiekrechtelijken aard — aan den Staat, eene provincie of gemeente toebehoorende — op het tapijt kwamen, dat men eerst op het congres te Parijs in 1900 op het denkbeeld kwam om de bescherming ook tot de collectieve waarborgmerken uit te strekken, die de hoedanigheid van de waren garandeerden, en dat op het congres te Berlijn in 1904, waar

voor de eerste maal dieper op de zaak werd ingegaan, de principieele misslag begaan werd om het collectieve merk, evenals het individueele merk, aan eene fabriek of handelsinrichting te binden, terwijl toch de collectiviteit gewoonlijk niet op winstbejag uit is, doch zich uitsluitend de behartiging van de industriele of handelsbelangen van een land, van eene bepaalde streek, of van hare leden ten doel stelt. Die fout heeft zich later gewroken, toen het te Washington op het redigeeren van het nieuwe artikel 7bis aankwam, want ofschoon op het aanhouden van Duitschland het Fransche voorstel om het bezit van eene nijverheids- of handelsinrichting ook voor het collectieve merk verplichtend te stellen verworpen werd, verhief toch het tractaatsartikel de uitzondering — de collectiviteit in het bezit van zulk eene inrichting — tot regel. De slotsom, waartoe de beschikbare gegevens leiden, is, dat het tractaat onder collectieve merken verstaat: merken, ingeschreven ten behoeve van eene privaatrechtelijke of publiekrechtelijke collectiviteit, die rechtspersoon is en in den regel zelve geen fabrikante is of handel drijft; van de voorwaarden, waaronder de collectiviteit het gebruik van het merk toestaat aan hare leden of aan personen, gevestigd in het land of gedeelte van het land, dat zij administreert, hangt het dan af, of het collectieve merk het karakter heeft van een herkomst- of van een waarborgmerk. In tegenstelling tot het individueele merk is bij het collectieve merk het recht op het merk gesplitst, heeft n.l. de collectiviteit de bevoegdheid regelen te stellen voor het gebruik van het merk, terwijl hare leden of geadmistreerden het recht tot gebruik bezitten.

Ten aanzien van de tweede vraag, onder welke voorwaarden bescherming verleend zou worden, valt dan verder op, dat op het congres te Berlijn in 1904 aan de collectiviteiten enkel de eisch gesteld werd wettig recht van bestaan te hebben in het land van oorsprong, maar dat daartegen te Washington zóó krachtig te velde getrokken werd, en door Engeland, dat zelf beoordeelen wilde, of de collectiviteit wel in het algemeen belang werkzaam was, en door Japan, dat het wettig bestaan in elk geval aan zijne eigen wet toetsen wilde, dat men zich, ten einde raad, vergenoegen moest met eene uitdrukkelijke vrijlating van alle landen om bijzondere voorwaarden voor de bescherming in het leven te roepen; vergeten werd om aan de inschrijving van het collectieve merk de voorwaarde te verbinden, dat het in eigen land ingeschreven zou zijn, waardoor feitelijk aan dat merk eene verder strekkende bescherming verleend werd dan aan het individueele en inbreuk werd gemaakt op den grondslag van de internationale bescherming, die n.l. op de bescherming in het land van oorsprong berust. Een vrijwel natuurlijk gevolg van de voorbehouden vrijheid om de bescherming van het collectieve merk naar eigen inzicht te regelen, was, dat de meeste landen niets deden en eene afwachtende houding aannamen; eene uitzondering daarop vormden slechts Duitschland en Denemarken, die in 1913 met een volledig stel voorschriften voor den dag kwamen en Zweden, dat zijn eigen collectieve merken ongeregeld liet, maar aan de buitenlandsche in 1914 de bescherming verleende, waartoe het zich verplicht had.¹⁾

En nu ons land: ook hier waren publiekrechtelijke en privaatrechtelijke collectieve merken reeds vóór het tractaat van Washington bekend, nagenoeg uitsluitend echter met het karakter van waarborgmerk. Eene uitzondering hierop maakt het gemeentelijk jenevermerk van Schiedam (1902), dat het midden houdt tusschen een herkomst- en een waarborgmerk; evenals de Rijksmarken voor boter (1905) en kaas (1911) — publiekrechtelijke waarborgmerken, die ter beschikking zijn gesteld van privaatrechtelijke col-

¹⁾ Min of meer volledige regelingen bestonden er reeds in Italië (1869), Zwitserland (1890), Portugal (1896), België (1898), Spanje (1902), Brazilië (1904), Engeland (1905), Denemarken (1906) en Australië (1906).

lectiviteiten (contrôlestations) — en de Rijkskeur- en andere stempelmerken (1852), waarborgmerken, welker gebruik verplichtend is gesteld, valt het jenevermerk echter buiten het kader van onze zuiver privaatrechtelijke Merkenwet. Maar kunnen nu de privaatrechtelijke collectieve merken hier te lande ingeschreven worden? Feitelijk sinds 1904 niet meer, omdat in dat jaar een nieuw artikel 3bis in de Merkenwet ingelascht werd, dat ééne inschrijving ten name van meer dan één rechthebbende alleen dan geoorloofd verklaart, indien allen te zamen gerechtigd zijn tot de fabriek of handelsinrichting, tot onderscheiding van welker waren het merk bestemd is. Dat er daarna desniettemin à la barbe van de wet toch verschillende collectieve merken ingeschreven zijn — behalve de door Mr. Zaayer in zijne brochure vermelde, bijv. de bekende merken van de Ansjovis Contrôle Vereeniging te Amsterdam en van de Vereeniging Nederlandsch Fabrikaat — vindt zijne verklaring daarin, dat het niet voldoen aan het vereischte van artikel 3bis niet in artikel 9 van de wet als een grond tot weigering van de inschrijving opgenomen werd en de Hooge Raad het Merkenbureau niet bevoegd acht om de inschrijving op andere dan de in artikel 9 vermelde gronden te weigeren. Dientengevolge voelt het Bureau zich er niet toe geroepen, om een onderzoek naar het karakter van de ter inschrijving toegezonden merken te doen, weet het zelfs in den regel niet, of een merk als een collectief merk dienst zal moeten doen, omzeilt het de moeilijkheden, die bewaard blijven voor den rechter, als deze in een geschil tusschen partijen over de inschrijving van of eene inbreuk op een collectief merk uitspraak zal hebben te doen. Aldus handelende blijft het Bureau in harmonie met het stelsel van onze Merkenwet, volgens hetwelk de inschrijving van een merk geen rechten daarop schept, doch slechts bekendheid geeft aan „beweerde” rechten. Dat de collectiviteiten, als hare oogen eenmaal open gaan en zij zich van het onzekere van hare rechtspositie op het gebied van het merkenrecht bewust worden, op eene ingrijpende herziening van onze merkenrechtelijke bepalingen aan zullen dringen, ligt voor de hand. Op de vraag, of onze regeering het zoover zal willen laten komen vóór zij onze schuld aan de Unie ten aanzien van het collectieve merk gaat kwijten, moet het antwoord evenwel schuldig blijven.

Mr. Dr. K. H. CORPORAAL.

DE STAATSCOMMISSIE VOOR HET MUNTWEZEN.

Eenige dagen geleden meldden de dagbladen de instelling van eene Staatscommissie om de Regeering te „adviseeren over de vraag of de toestand op het gebied van muntwezen in Nederland en Indië wijziging der betreffende wettelijke regelingen, in bijzonder met betrekking tot bestaande eenheid van munt, noodig of wenschelijk maakt en zoo ja, welke wijzigingen, zulks met mededeeling van haar gevoelen over daarmede samenhangende vraagstukken.”

Den 11den dezer werd die Staatscommissie door den Minister van Financiën, in tegenwoordigheid van den Minister van Koloniën, geïnstalleerd.

Wat het gevoelen is van den Voorzitter dezer Staatscommissie over het hoofdprobleem: scheiding of eenheid van muntwezen voor Nederland en Nederlandsch-Indië, is ons bekend uit het in 1920 van de hand van Mr. G. Vissering verschenen werk: „Muntwezen en circulatiebanken in Nederlandsch-Indië”. De schrijver constateert in dat jaar als feitelijken toestand, dat het Indische muntwezen reeds gescheiden is van het Nederlandsche en dat zulks een gevolg is van de omstandigheden, die in dit opzicht voor Indië eene zelfstandige positie hebben geschapen. „Welnu, laten wij dien toestand dan ook in theorie aanvaarden, en in de Muntwet vastleggen”¹⁾, „alle

¹⁾ pag. 377.

ernstige bezwaren, vroeger tegen eene scheiding van muntwezen tusschen onze Oost-Indische koloniën en het moederland bestaande, zijn thans verdwenen; de tijd is rijp voor een definitieve beslissing”²⁾ adviseert Mr. G. Vissering.

Voorzoover bekend, heeft dit advies alleen Indago in drie artikelen in de avondbladen der Nieuwe Courant van 13, 14 en 15 December 1920 eenige vrees bezorgd, een vrees, die nu door den sedert ingetreden teruggang van den dollarkoers, aanmerkelijk zal verlicht zijn.

Niettemin heeft de Regeering, na zulk een duidelijk deskundig advies, het niet op zich willen nemen ten deze positief of negatief handelend op te treden zonder een officieel commissoriaal advies te hebben ingewonnen. In de installatie-rede merkt de Minister van Financiën op, na gewag te hebben gemaakt van de gewijzigde positie van Nederlandsch-Indië in het wereldhandelsverkeer, dat „te bedenken (valt) dat het uiterst gevaarlijk zou zijn, zich te laten leiden door de abnormale omstandigheden onder welke wij nog steeds leven en die als het ware van dag tot dag aan verandering onderhevig zijn.” Aan een nadere voorlichting wordt ook behoefte gevoeld als in aanmerking wordt genomen dat „niet eenzijdig op de belangen der kolonie mag gelet worden, doch die van het moederland niet minder bij de oplossing van het vraagstuk betrokken zijn”.

Behalve het geven van een advies over het bovengenoemd hoofdprobleem, wordt de Staatscommissie tevens uitgenoodigd van haar gevoelen te doen blijken over daarmede samenhangende vraagstukken. De Minister van Financiën stipt dan, blijkens het in de pers gepubliceerd verslag der installatie-rede, eenige vragen aan, waaromtrent antwoord wordt verlangd als bijv. welk gewicht en gehalte de eventueel nieuwe Indische munten zullen hebben, welke wijziging in de functie van de muntfondsen gewenscht is e. d. Ook voor het geval, dat de Staatscommissie, wat het hoofdprobleem betreft tot een negatief besluit mocht komen, zal zij wellicht termen vinden ten aanzien van die of „andere tijdens het onderzoek naar voren komende punten” voorstellen te doen.

N. h. v. zal ongetwijfeld een van die „andere tijdens het onderzoek naar voren komende punten” zijn de vraag of de oprichting van een eigen muntinrichting in Nederlandsch-Indië al dan niet wenschelijk en urgent is. De urgentie van dit vraagstuk werd reeds enkele jaren geleden door eenige leden van den Volksraad ter sprake gebracht, doch door de Indische Regeering kortweg ontkend. Mr. J. Westerman Holstijn²⁾ deelt in een klemmende argumentatie het inzicht van die leden van den Volksraad, terwijl ook dezerzijds onlangs³⁾ de noodzakelijkheid van een Munt in Indië werd betoogd.

Mocht t. z. t. daartoe worden besloten, dan doet zich het delicaat feit voor, dat de muntfabriek te Utrecht nadien een minder voordeelig bedrijf zal uitoefenen dan tot nu toe het geval is geweest en dat de Nederlandsche schatkist zich tevreden zal moeten stellen met een geringere winst. Wat is n.l. gebleken bij het nagaan van de bedrijfsresultaten van 's Rijks Munt, voorzoover die uit de Muntverslagen zijn na te slaan? Dat het Staatsmuntbedrijf van 1913 af t/m 1919 een zuivere winst van ruim f 1,7 miljoen heeft uitgekeerd aan 's Rijks middelen; dat verder ten behoeve van de metaalcirculatie in Nederland in diezelfde jaren door de Nederlandsche schatkist een bedrag van ruim f 1,4 miljoen en door Indië ten behoeve van de muntvoorziening ginds een bedrag van ruim f 1,7 miljoen aan muntloon aan het staatsmuntbedrijf is betaald. Het blijkt dus, dat de uitgaven aan muntloon door het Rijk in Nederland vol-

¹⁾ pag. 380.

²⁾ in Koloniale Studiën 1920.

³⁾ in het Koloniaal Tijdschrift 1921.

komen goed gemaakt zijn door de totale winst van het Staatsmuntbedrijf, terwijl het muntloon voor de Indische circulatie door de Indische Regeering in het debet van haar onkostenrekening is geboekt.

Het Rijk in Nederland kan Indië dankbaar zijn voor de restitutie van het maakloon van de metalen circulatiemiddelen in Nederland, doch het zal, ook wanneer het de urgentie van een Indisch muntbedrijf niet aanvaardt, toch zijn erkentelijkheid tegenover Nederlandsch-Indië wel willen toonen door een zoodanige regeling te treffen, dat voortaan aandeel in de winst verzekerd is.

H. G. F. VAN HULS.

12 April 1921.

LONDENSCH E CORRESPONDENTIE.

De moeilijkheden in de arbeiderswereld.

Onze Londensche correspondent schrijft ons d.d. 18 April 1921:

The strike issue has put all other questions in the shadow during the last fortnight. The debate on the tariff resolutions, which was to have taken place last week, has been postponed till some more opportune moment. Though it has been suggested here and there that the postponement was meant to be one *sine die*, one may be sure that the questions will be brought forward again at no distant date.

The coal question has itself almost faded away before the political aspect of the triple alliance strike, which hung over the country as a threat for over a week. It was a natural move in the prime Minister's policy to lay the stress upon the gravity of the moment, to appeal to loyal citizens as against the miners, railwaymen and transportworkers, to recruit a special emergency force and to create a general impression of tension and anxiety. He had only just presented the labour movement as the enemy of the present system, and the strike came as an argument in his favour, after the anti-Moscow vote of the left wing of the Labour movement had rather disagreeably spoiled Mr. Lloyd George's oratorical effect.

Incidentally, it has been announced that the special measures taken by the Government are costing the country £250.000 a day. When one reflects that to continue the control until the end of August, as had been the intention before the sudden decontrol measure was brought before parliament, would only have cost another £30 millions, one will understand how critics inside and outside parliament are asking why the money could not have been spent in order to put the coal industry on a sound basis, by helping it to tide over the time of depression.

The course of events, in so far as it can be known at all, will be known already by your readers. What happened exactly in the conclaves of the various members of the triple-alliance one cannot always say with certainty. It is probable, however, that there has been all along a great reluctance among the allies of the miners to come in and join the strike. A wavering rank and file, and a decided cleavage among the leaders made the railwaymen's position decidedly difficult. Mr. Thomas is known to be an extreme-moderate, if the two words go together. He is too much of a moderate, one might say, placing oneself on the point of view of tactics. A threat must be more than a threat, or it will not be taken seriously. And the impression was too general that Mr. Thomas wanted no strike in any case.

The threat, however, was uttered. And whether or not it was taken seriously by the Government, the public believed in it, and such sympathy as was left to the miners after their attitude towards the working of the pumps, went quickly diminishing. But when things seemed to go all wrong, a new element joined in the discussions. It was the private member of

parliament. Right through the strike parliament has taken up a moderate and sober attitude. Miners and owners have met there, and discussed in public, putting forward more helpful suggestions than one would expect to come from a parliament that has so largely given up all claim to initiative in the handling of public affairs. How, after the mineowners had put their case before a large and representative gathering of un-official members, and how, rather dissatisfied with the owners' arguments, the gathering adjourned and invited the miners' secretary, Mr. Hodges, to come and address them, we all know. How he came, made a good impression, and introduced an entirely new element in the dispute by making a concession which all present took to mean that if only an acceptable wages arrangement could be made, the miners were ready to return to the pits, while negotiations about the other issues could then take place in a more peaceful and leisurely atmosphere, we also know. But how exactly Mr. Hodges came to make this concession, whether, after a long and tiresome day, he was taken unawares, and allowed himself to be hypnotised by the congenial attitude of the M. Ps, this is more than one can say.

The extremer sections of the labour movement have been shouting the usual accusations, though they soon acquitted Hodges and turned to Thomas in their heresy hunt. It is probable that Hodges felt that it was wiser to get what he could get, straightaway, while gaining the support of public opinion, and without, after all, giving up any of his claims. But he had counted too much on his power within his union. He did not succeed in getting the miners executive with him. And their refusal gave the opportunity, according to some, for which the leaders of the miners' allies had been looking, or at least, if we are to accept the other interpretation, frightened them and compelled them to decide against a strike. What supports the first view is the fact that the decision not to strike was not a postponement, but a definite cancelling of the triple alliance strike.

What will be the effect on the triple alliance? „The triple alliance is dead”, they now say in labour circles. Maybe this is not yet the moment to celebrate its demise. But the triple alliance certainly is very sick. One does not see how it can ever again be taken seriously, when it makes a threat. It is even possible, that we shall soon hear officially that it ceases to function, though such clear cuts are not in accordance with the traditions of British labour.

After having breathed once more, the public are beginning to realise that the end of the triple alliance threat does not yet mean the end of the coal trouble. The latter issue is again receiving more attention on its own merits. It is already fairly certain, that the miners' opponents will not take up a non possumus attitude. The wage reductions will have to be less drastic than in the tables that were first published. The owners also seem to be willing to forgo all profits, during a certain time. But the miners, by deciding to convene their general delegates conference only for Friday next, are again irritating the press which on the wages issue, is rather on their side.

AANTEKENINGEN.

Reorganisatie van het Deensche Ministerie van Buitenlandsche Zaken. — Het vraagstuk der economische voorlichting houdt thans in verschillende landen de aandacht der regeeringen bezig. In Engeland ontwikkelt de Board of Trade een groote activiteit, echter niet zoo groot, of De Federation of British Industries acht haar niet groot genoeg en heeft daarnaast een uitgebreide eigen inlichtingendienst ingesteld, met tal van vertegenwoordigers overzee. Verder heeft men onlangs in de dagbladen een uitvoerig overzicht kunnen aan-

treffen van hetgeen onze regeering op dit punt tracht te verrichten.

Ook in Denemarken is het vraagstuk urgent. Eenige weken geleden zijn bij het Folketing twee wetsontwerpen ingediend, met betrekking tot de reorganisatie van het Deensche Ministerie van Buitenlandsche Zaken zoowel den inwendigen als den uitwendigen dienst betreffende.

Een commissie, aan wie het onderzoek van het vraagstuk was opgedragen, kwam tot de conclusie, dat het noodzakelijk was, de Deensche vertegenwoordiging overzee, te reorganiseeren en in verband hiermede de inrichting van den officieelen Deenschen voorlichtingsdienst te verbeteren met betrekking tot economische, sociale en politieke kwesties.

Te dien einde wordt, naar het „Danish Foreign Office Journal” mededeelt, een aanzienlijke vermeerdering en versterking van de Deensche diplomatieke en consulaire vertegenwoordiging voorgesteld en ook een reorganisatie van het Deensche Ministerie van Buitenlandsche Zaken zelf en een uitbreiding van zijn terrein van werkzaamheden.

Nieuwe legaties zullen ingesteld worden in: Brazilië, Mexico, Tsjecho-Slowakije, Roemenië, Servië en Griekenland. In Zwitserland en Nederland en in Japan waar de Deensche gezanten resp. in Rome, Brussel, Peking tot dusverre geaccrediteerde vertegenwoordigers waren, wordt voorgesteld, zelfstandige legaties op te richten.

Nieuwe consulaten zullen opgericht worden te Montreal, Seattle, Johannesburg, Calcutta en Batavia en ook zoo spoedig de omstandigheden het zullen toelaten te Petrograd, Kiev, Rostov, Samara, Odessa, Irkoetsk, Wladivostok en Kowro. Dezen laatsten posten voorloopig voor vijf jaar.

Wat de organisatie in het land zelf betreft, terwijl tot dusverre het werk verdeeld is tusschen een politieke en een handelsafdeeling, wordt voorgesteld dat in de toekomst politieke economisch zaken behandeld zullen worden door een politiek-economische afdeeling. Dit strookt geheel met de unanieme opvatting van de commissie, nl. dat de Deensche buitenlandsche politiek en de Deensche handelspolitiek niet gescheiden kunnen worden. Deze opvatting schijnt juist. Het ligt toch voor de hand, dat vertegenwoordigers van kleine naties meer op economisch dan op politiek gebied een rol van beteekenis zullen kunnen spelen.

Verder wordt voorgesteld, dat het Ministerie van Buitenlandsche zaken onder meer zal bevatten een juridische afdeeling en een handelsinformatiebureau.

Wat dit laatste betreft, het is de bedoeling dat dit geleid zal worden door een praktisch zakenman, handelende in samenwerking met een raad, bestaande uit vertegenwoordigers van de meest belangrijke takken van handel en nijverheid, ook van de werknemers-afvereeningen.

Vervolgens zullen de drie takken van buitenlandschen dienst tot één vereenigd worden, nl. die in het moederland, diplomatieke dienst en consulaire dienst. Alle ambtenaren zullen verplicht zijn, te dienen waar zulks getischt wordt, hetzij binnenslands of buitenslands, in een legatie of in een consulaat. Deze combinatie zal een breeder basis verschaffen voor de bezetting van de hoogste posten.

Begroet wordt, dat de voorgestelde reorganisatie, een jaarlijkse uitgave van 6,6 miljoen Kronen mede zal brengen tegen 3,7 miljoen thans.

Engeland, de Vereenigde Staten en de olievelden van Mesopotamië. — Dezer dagen werd de correspondentie tusschen de Britsche Regeering en den Amerikaanschen ambassadeur met betrekking tot concessies in mandaatgebieden gepubliceerd. Op pag. 31 van dezen jaargang gaven wij een uitvoerig overzicht van de nota d.d. 20 Nov. 1920 door den Amerikaanschen Staatssecretaris Colby aan de Engelsche Regeering gericht.

Hier onder volgt een overzicht van het antwoord van Lord Curzon, gedateerd 28 Feb. 1920.

Na tot zijn genoegen geconstateerd te hebben, dat de Regeering der Vereenigde Staten de algemeene politiek, gevolgd door de Britsche Regeering in gebieden onder militaire bezetting, apprecieert, gaat het antwoord voort:

„Ik merk echter op, dat de heer Colby enkele opmerkingen maakt met betrekking tot de petroleumovereenkomst van San Remo, die er op schijnen te wijzen, dat de draagwijdte hiervan niet volkomen begrepen wordt.”

II

De coöperatie van Britsche en Fransche belangen met betrekking tot olieproductie in verschillende landen werd het eerst aan de orde gesteld door de Fransche Regeering in het begin van 1918, toen voorgesteld werd, dat men tot een overeenkomst zou komen, waarbij aan Fransche belangen zekere participatie zou worden verleend in de productie van petroleum in verschillende streken. Het voorstel, door de Fransche Regeering gedaan werd zorgvuldig overwogen en het bleek mogelijk tot een overeenkomst te komen, gebaseerd op de beginselen van samenwerking en wederkerigheid in de verschillende landen, speciaal waar Britsche en Fransche belangen reeds aanzienlijk waren en over het geheel grooter dan van andere geallieerde landen. De overeenkomst had geen monopolie of uitsluitende rechten ten doel en kon alleen effectief worden, indien haar toepassing overeen kwam met de wenschen en wetten van de betrokken landen.

III

Wat de bepalingen in de overeenkomst met betrekking tot Mesopotamië aangaat, is het mijn wensch duidelijk te maken, dat alle olievelden waarop deze bepalingen betrekking hebben het voorwerp zijn van een concessie voor den oorlog door de Turksche Regeering aan de Turkish Petroleum Comp. verleend. De positie van dergelijke concessies in gebieden losgemaakt van Turkije, wordt uitdrukkelijk beschermd door de artikelen 311 en 312 van het verdrag van Sèvres.

Hierop laat Lord Curzon dan de geschiedenis van deze concessies volgen, waaruit blijkt dat de concessies voor alle olieterreinen in de vilayets Mosul en Bagdad, resp. in 1888 en 1890 door den ex-Sultan Abdul Hamid op zijn Civiele Lijst geplaatst werden. Eerst in 1904 kreeg de Anatolische Spoorweg Mij. in naam een Turksche Mij., maar in werkelijkheid een Duitse, het recht van de Civiele Lijst om de olievelden te onderzoeken en voor gemeenschappelijke rekening te ontginnen. Deze overeenkomst liep in 1906 af en daarop werden onderhandelingen met een Britsche groep aangeknoopt, die in 1911 nog niet afgeloopen waren. In 1912 trachtten Duitse belangen de bevestiging te verkrijgen van de Turksche Regeering van de overeenkomsten van 1904 tusschen de Anatolische Spoorweg Mij. en de Civiele Lijst. Hierop volgde een serie onderhandelingen tusschen de Britsche groep en de door de Turken opgerichte Turkish Petroleum Cy. teneinde te komen tot amalgamatie van de concurrerende belangen en gezamenlijk de Turksche Regeering om concessies te verzoeken.

Deze onderhandelingen, waarin de Britsche en Duitse Regeeringen in hooge mate belang stelden, eindigden in den aanvang van 1914, toen een overeenkomst tot stand kwam, waarbij de oorspronkelijke Turkish Petroleum Cy. en de oorspronkelijke Britsche groep samengevoegd werden tot een nieuwe Turksche Petroleum Mij. Deze overeenkomst werd niet slechts door de onmiddellijk daarbij betrokken partijen bekrachtigd, maar ook namens de Britsche en Duitse Regeeringen. Het Duitse aandeel in deze nieuwe Mij. werd op 25 pCt. vastgesteld. Onderhandelingen met het Turksche Ministerie van Financiën, dat in de plaats van de Civiele Lijst was getreden in zake de petroleumbronnen, volgden. Op 28 Juni 1914 deelde de Grootvizier den Britschen ambassadeur mede, dat de Turksche Regeering er in toestemde, aan de Turkish Petroleum Mij. de petroleumbronnen bekend of te ontdekken in de vilayets

Mosul en Bagdad in concessie te geven. Zij behield zich evenwel het recht voor later haar aandeel in 'de onderneming, zoowel als de voorwaarden van het contract vast te stellen. Gedurende den oorlog werden de Duitsche belangen bij de maatschappij geliquideerd en kwamen in handen der Britsche Regeering.

De nota gaat dan als volgt voort:

VIII

Uit de opgesomde feiten blijkt, dat de concessie van de Turksche Petroleum Mij. voor de olievelde in de twee Vilayets berust op een officieele mededeeling van de Turksche Regeering aan de twee andere betrokken Regeeringen na langdurige diplomatieke onderhandelingen gedaan. Onder deze omstandigheden kunnen de olieconcessies in de vilayets Bagdad en Mosul niet louter behandeld worden als voorwerp van een abstract beginsel, of zonder rekening te houden met het speciaal karakter van de onderhandelingen, die den oorlog vooraf gingen. Ware de oorlog niet tusschen beide gekomen, en was Mesopotamië tot dusverre onder Turksche Regeering gebleven, dan zou de exploitatie van deze petroleumbronnen reeds lang begonnen zijn. Men zal toch nauwelijks kunnen betogen, dat Zijner Majesteits Regeering nu de waarde van een concessie, door de Turksche Regeering ter vergoeding van een welwillende behandeling verleend, in twijfel zou trekken. En ik mag hieraan toevoegen, nu de Regeering der Vereenigde Staten waarschijnlijk zal verwachten dat Zijner Majesteits Regeering de concessies door de Standard Oil Cy. in Palestina van de Turksche Regeering verkregen, zal erkennen, dat deze concessies, die uitsluitend gebaseerd zijn op het verlenen van een licentie voor bodemonderzoek, niet sterker zijn dan die van de Turksche Petroleum Mij., waaraan de Turksche Regeering definitief een geldige en reeds bestaande concessie overdroeg.

IX

In dit verband voel ik mij genoodzaakt, U er aan te herinneren, dat de houding van de Regeering der Vereenigde Staten, in overweging gevende, dat Zijner Majesteits Regeering de door de Turksche Petroleum Mij. verkregen concessie zou negeeren, moeilijk overeen te brengen is met die aangenomen door de regeering der Vereenigde Staten met betrekking tot dergelijke belangen der Vereenigde Staten, ten aanzien van petroleum-eigendommen in Mexico. B.v. drukte de heer Colby in zijn brief van 25 Nov. 1920 aan den heer Pesqueira, den vertegenwoordiger van Mexico in Washington, zijn bijzondere voldoening uit over de mededeelingen, gedaan in den brief van den heer Pesqueira, welke inhield, dat president De la Huerta en de verkozen president Obregon verklaard hebben, dat artikel 27 van de Mexicaansche Constitutie niet moet worden geïnterpreteerd als zijnde van terugwerkende kracht ten aanzien van of inbreuk makende op geldige eigendomsrechten.

X

Uit de bovenstaande feiten zal blijken, dat de verkrijging door de Fransche regeering krachtens de overeenkomst van San Remo van een belang bij de Mesopotamische petroleumvelden niets gewichtiger is, dan de toewijzing aan de Fransche regeering van de vroegere Duitsche belangen in de Turksche Petroleum Mij. in ruil voor faciliteiten, waardoor de Mesopotamische petroleum in staat zal zijn de Middellandsche Zee te bereiken. De overeenkomst kan daarom gezegd worden, voor zoover zij betrekking heeft op Mesopotamië, de aanpassing te zijn van voor-oorlogsche overeenkomsten aan bestaande toestanden en in dit opzicht mag Zijner Majesteits Regeering verre van te handelen in een zelfzuchtigen of monopolistischen geest redelijkerwijze er op aanspraak maken, gelet te hebben op de beste belangen van den toekomstigen Arabischen Staat. Noch de concessie van de Turksche Petroleum Mij., noch de bepalingen van de overeenkomst van San Remo, zullen den Arabischen Staat uitsluiten van het genieten van de volledige voordeelen van zijn eigendom of van het voorschrijven van de voorwaarden, waarop de olievelde zullen ontgonnen worden.

In de volgende paragraaf voert Lord Curzon aan, dat hij in het mandaatbeginsel niets kan bespeuren; dat den mandataris dwingt eigen ondandenen, die na jaren van hardnekkig onderhandelen zekere concessies verkregen, minder goed te behandelen dan die van andere naties. Wat de opmerking van den heer Colby ten aanzien van den petroleum-wereldvoorraad betreft

haalt Lord Curzon een verklaring van den eersten geoloog van de United States Geological Survey aan, dat de criteria, waarop de schattingen kunnen worden gebaseerd, in alle mogelijke graden van onvolledigheid in de verschillende streken variëren en gaat dan als volgt voort:

XIII

Mijn doel met het verwijzen naar deze zijde van de kwestie in een vroegere nota was aan te toonen, dat de Vereenigde Staten een binnenlandsche productie controleeren, die ongeacht het feit of zij spoedig haar maximum zal bereiken of dat reeds bereikt heeft, feitelijk en potentieel zeer groot is, terwijl in aangrenzende landen zij een overheerschend belang in oliehoudende streken van buitengewone beloften bezitten. De Regeering der Vereenigde Staten zal het ongetwijfeld met mij eens zijn, dat over deze omschrijving van den huidige toestand geen verschil van meening mogelijk is.

XIV

Terwijl de toekomstige mogelijkheden noodzakelijkerwijs problematisch zijn, blijft het niet tegengesproken feit bestaan, dat de bodem der Vereenigde Staten 70 pCt. van de petroleum-productie der wereld produceert en dat Amerikaanse belangen in aangrenzende gebieden een verdere 12 pCt. controleeren. Het is daarom niet gemakkelijk om den aandrang van de Regeering der Vereenigde Staten te rechtvaardigen, dat de Amerikaanse controle nu uitgestrekt behoort te worden tot bronnen die ontwikkeld zouden kunnen worden in mandaatgebieden en dat bovendien ten koste van de onderdanen van andere Staten, die een geldige concessie van de vroegere Regeering dezer gebieden hebben verkregen.

XV

Zijner Majesteits Regeering is evenwel verheugd, dat zij het in het algemeen eens is met hetgeen de Regeering der Vereenigde Staten aanvoert, dat de petroleumbronnen der wereld behooren te worden geopend voor exploitatie zonder daarbij op nationaliteit te letten. Ik merk echter op, dat bij art. 1 van de Philippijnsche wet van 31 Aug. 1920 participatie in de exploitatie van alle Regeerings-terreinen, petroleum en andere minerale oliën en gassen bevattende, beperkt is tot burgers en maatschappijen uit de Vereenigde Staten of van de Philippijnen en ik kan niet anders doen, dan deze wet beschouwen als zijnde in tegenspraak met het algemeene beginsel, uitgesproken door de Regeering der Vereenigde Staten. In verband hiermede merk ik op, dat de heer Colby niet tracht te weerleggen de mededeelingen vervat in mijn nota van 9 Aug. j.l., betreffende de actie ingesteld door de Regeering der Vereenigde Staten om de exploitatie van zulke bronnen in Haiti en Costa Rica door Britsche belangen te voorkomen.

Ten slotte wijst Lord Curzon er nog op, hoe rapporten handelende over bevoorrechtiging van Britsche onderdanen boven die van andere landen, zooals in de nota der Vereenigde Staten 28 Juli j.l. ten aanzien van Tanganjika werden aangehaald, bij onbevooroordeeld onderzoek, vaak iedere basis van waarheid blijken te missen.

BOEKAANKONDIGING.

Productiekostenverrekening en wetenschappelijke bedrijfsleiding door A. E. C. van Saarloos. (Rotterdam, Nijgh en van Ditmar's Uitgevers Maatij., 1921).

Het boekje geeft niet, wat de titel onwillekeurig doet verwachten, n.l.: eene verhandeling, waarin de groepeerings en verdeling van de kosten der voortbrenging in de onderneming wordt behandeld in aansluiting aan wetenschappelijke bedrijfsleiding. Scientific management komt slechts sporadisch ter sprake (pag. 14, '93 en dan in verband met de loonstelsels). Het geheele werk moet trouwens volgens het voorwoord beschouwd worden als een pleidooi voor het vervangen van „gissen door weten“, als een „pogen een oplossingsmethode voor het verrekeningsprobleem te brengen, waarin, voor zoover mogelijk, het causaal verband tusschen uitgaven en productie op den voorgrond is geplaatst“.

Die poging om te komen tot eene systematische

groepeering en eene logische verdeeling der kosten verdient waardeering; al wil het mij toeschijnen, dat de schrijver zich het vraagstuk en zijn oplossing te eenvoudig gedacht heeft.

Men mist bijv. een antwoord op de volgende vragen:

a. Is de bepaling van den kostenden prijs een beheersdaad dan wel een rekensom?

b. Moet het rekeningsysteem veranderlijk of constant zijn?

c. Is eene onderscheiding tusschen kosten en onkosten noodzakelijk?

d. Hoe kan vastgesteld worden of er correlatie tusschen uitgaven en een à priori aangenomen oorzaak (bijv. de geproduceerde hoeveelheden) bestaat?

Nu vonden deze vragen niet de aandacht, die zij verdienen, en die wel aan tal van andere, bijna ware ik geneigd te zeggen „meer afgezaagde” onderwerpen is geschonken.

Desniettegenstaande bevat het geheel menige opmerking, waarmede speciaal ook studeerenden hun voordeel kunnen doen.

J. G. CH. VOLMER.

den Haag.

ONTVANGEN:

De aanhangige plannen inzake de Ziektewet, Publicatie van het bestuur van de Centrale Onderlinge, 's-Gravenhage, Maart 1921.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

Journal des Economistes. — Parijs, 15 Januari 1921.

Yves-Guyot, L'année du traité de Versailles; *A. Raffalovich*, Le marché financier en 1920; *N. Mondet*, Le droit de grève au Canada; *Y.-G.*, La conciliation du socialisme avec l'économie libérale; *H.*, Un programme économique yougo-slave; *N. Mondet*, La tyrannie eugénistique; *B. L. L. E.*, La ligue du libre-échange (janvier 1921).

Idem. — Parijs, 15 Februari 1921.

Yves-Guyot, Les résultats de la Conférence de Paris; *E. Laneuville*, La réalisation de notre créance sur l'Allemagne et le change; *A. Raffalovich*, Les métaux précieux en 1920; *L. B. Gottlieb*, L'industrie de la soie; Les Etats-Unis et le Japon; *G. Liégeois*, Le rôle économique du magistrat; *N. Mondet*, Prévisions pour 1921; *A. Raffalovich*, La situation de la République autrichienne; *B. L. L. E.*, La ligue du libre-échange (février 1921).

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. — Jena, Januari 1921.

E. Mittermüller, Die private deutsche Lebensversicherung nach dem Kriege; *E. Peterffy*, Die Entwicklung der Amerikanischen Industrie.

Tijdschrift voor Economische Geographie. — 's-Gravenhage, 15 Januari 1921.

Prof. Mr. Dr. A. Heringa, Verkeerstheorie en socialisatie van het verkeerswezen; *Prof. Dr. H. Blink*, Het onderwijs in de economische aardrijkskunde aan de Hoogere Burgerschole en Hoogere Handelsschole; *Prof. Dr. H. Blink*, Het eiland Haiti, een nieuw Amerikaansch protectoraat, in verband met de staatkundige en economische ontwikkeling; *A. M. W. van Renesse*, Belgisch Congo naar zijn ontstaan en economische beteekenis; *F. J. H. Geraets*, Opkomst en beteekenis van Göteborg als handels- en havenstad.

Idem. — 's-Gravenhage, 15 Februari 1921.

Prof. Dr. H. Blink, Economische geographie van Borneo's Wester-afdeeling; *A. M. W. van Renesse*, Belgisch Congo naar zijn ontstaan en economische beteekenis (vervolg en slot); *Mr. Dr. J. G. Blink*, Loonsverhooging en lotsverbetering; Vanille als cultuurplant en handelsartikel; In Memoriam. *Prof. Mr. Dr. A. Heringa*. †

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned.	{ Disc. Wissels. 4½	1 Juli '15	Zweeds. R.ksbk 7½	16 Spt. '20
Bk.	{ Bel. Binn. Eff. 5½	19 Oct. '20	Bk. v. Noorw. 6-6½	18 Dec. '19
	{ Vrsch. in R.C. 6½	19 Oct. '20	Zwits. Nat. Bk. 4½	11 Apr. '21
Bk. van Engeland	7	16 Apr. '20	Belg. Nat. Bk. 5½	28 Apr. '20
Duitsche Rijksbk.	.5	23 Dec. '14	Bank v. Spanje 6	4 Nov. '20
Bk. van Frankrijk	6	8 Apr. '20	Bank v. Italië 6	20 Mei '20
Oostenr. Hong. Bk.	6	12 Apr. '21	F. Res. Bk. N.Y. 6-7	4 Juni '20
Nat. Bk. v. Denem.	7	19 Apr. '20	Javasche Bank 3½	1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call-money
16 Apr. '21	4½	3½	6¼	4-5/8	—	6-7 1)
11-16 „ '21	4½-5/8	3½	6½-1/4	4-5/8	—	6-7
4-9 „ '21	4½-5/8	4-5	6½	4-5/8	—	5-7
29 M.-2 A. '21	4½-1/2	4½-5	6½-1/4	4-5/8	—	6-7
12-17 Ap. '20	3½-1/2	4-1/4	5½-6½	4-5/8	—	9-12
14-19 Ap. '19	4¼	3½-4½	3½	4-5/8	—	5½-6
20-24 Juli '14	3½-3/16	2¼-3/4	2¼-3/4	2½-1/2	2¾	1½-2½

1) Notering van 15 April 1921.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

De wisselmarkt was weder vrij stil. De algemeene depressie op handelsgebied laat niet na de omzetten in wissels sterk te beïnvloeden. Zoals gewoonlijk bij stille markten waren de schommelingen in de koersen dan ook gering. Parijs liep aanvankelijk wat terug, maar was later weder gelijk aan de openingskoersen, 20,60 20,45, 20,60. België liep tamelijk evenwijdig. Berlijn liep van 4,67½ terug tot 4,58, sloot weder op 4,62. Weenen was afwisselend 0,82½ en 0,85. De grootste schommeling voor Dollars bedroeg nauwelijks ¾ cent, meestal werd 2,88½ genoteerd. Alleen Ponden liepen sterk op en neer. Geopend op ca. 11,32, liep de koers dagelijks terug tot op 11,26, waarna op berichten dat de algemeene staking niet doorging een verbetering intrad op 11,30½. Van de Scandinavische koersen was ditmaal Stockholm het onzekerste. Opgelopen van 68,10 tot 69,10 trad Vrijdag plotseling weder een daling in, zoodat in één dag het geheele advance weder verloren ging. Zwitserland iets flauwer. Spanje onveranderd. Batavia meer gezocht 96¼—96¾. Buenos Aires weder flauwer 91½—92¾.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Parijs *)	Berlijn *)	Weenen *)	Brussel **)	New York**)
11 April 1921..	11.30½	20.55	4.70	0.83	21.35	2.88½
12 „ 1921..	11.32	20.57½	4.69	0.86½	21.35	2.88¾
13 „ 1921..	11.28½	20.45	4.65	0.86	21.25	2.88¾
14 „ 1921..	11.27½	20.47½	4.57½	0.82½	21.20	2.88¾
15 „ 1921..	11.29½	20.60	4.60	0.85	21.27½	2.88¼
16 „ 1921..	11.30½	20.55	4.62½	0.86	—	—
Laagste d. w. 1)	11.26	20.40	4.52½	0.75	21.15	2.87¾
Hoogste „ „ 1)	11.32½	20.65	4.70	0.90	21.40	2.89½
9 April 1921..	11.2½	20.37½	4.67½	0.77	21.25	2.88¾
2 „ 1921..	11.36	20.25	4.65	0.74	21.15	2.89¾
Muntpariteit..	12.10½	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48¾

*) Notering te Amsterdam. **) Notering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave. 2) Notering van 8 April 1921. 3) Idem v. 1 April.

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Christiania *)	Zwitserland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
11 Apr. 1921	68.10	52.10	46.75	50.16	40.30	96¼-¾
12 „ 1921	68.35	52.50	46.75	50.05	40.30	96¼-¾
13 „ 1921	68.70	52.68	46.75	50.05	40.25	96¼-¾
14 „ 1921	68.75	52.25	46.50	49.95	40.20	96¼-¾
15 „ 1921	68.90	52.25	46.50	—	40.15	96¼-¾
16 „ 1921	68.40	52.20	46.40	50.—	40.20	96¼-¾
L'ste d. w. 1)	68.—	51.80	46.15	49.90	40.10	96¼
H'ste „ „ 1)	69.10	52.90	47.—	50.10	40.40	96¾
9 Apr. 1921	68.—	52.10	46.90	50.05	40.30	95¾
2 „ 1921	67.75	53.20	47.—	50.30	40.60	97¾ 1)
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Notering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 18 April 1921.

De arbeids-onlusten in Engeland zijn als een ziekte, die, na een aanvankelijk zeer ernstig stadium, thans in het tijdperk van de crisis is gekomen. Wel heeft men alle hoop op volkomen herstel, doch de situatie is toch uitermate gevaarlijk gebleven, hetgeen zich natuurlijk ook op de internationale effectenbeurzen tot uiting heeft gebracht. Voor het continent zijn de onderhandelingen tusschen werknemers en werkgevers eenerzijds en tusschen beiden en de Regeering anderzijds vaak zeer verward geweest, zoodat men op de beurzen van het vasteland over het algemeen een afwachtende, doch vrij optimistische houding heeft aangenomen, ook op het voorbeeld van Londen, waar men toch in de allereerste plaats wel nauwkeurig op de hoogte is geweest van den juisten stand der onderhandelingen. De zaken bleven aan de Theems zeer beperkt, doch de stemming is over het algemeen niet ongeanimeerd geweest. Alleen Engelsche staatsfondsen moesten per saldo een fractie prijs geven, doch de differentie is zoo miniem, dat deze feitelijk niet gereleveerd behoeft te worden. Ook thans is het geschil nog niet bijgelegd, doch de meermalen herhaalde onderhandelingen hebben wel in een zeer duidelijk licht gesteld, hoe sterke verdeeldheid er tusschen de arbeiders onderling bestaat, waardoor de kans op een massale stakingsbeweging niet zeer groot mag worden genoemd. Toch zal alles afhangen van het eindelijk resultaat en voornamelijk houdt de markt rekening met de mogelijkheid, dat een beslissing zoodanig kan zijn, dat men toch binnen afzienbaren tijd weder voor nieuwe moeilijkheden staat. Het élan echter, waarmee de groote meerderheid der bevolking gevolg heeft gegeven aan den oproep der Regeering tot het vormen van verdedigingsorganisaties, heeft wel doen zien, dat zelfs bij een ongunstige eind-beslissing de overwinning der werknemers nog niet als vaststaand kan worden aangemerkt.

Een tweede factor, die gunstig op de stemming heeft gewerkt, was de verwachting van verlaging van het bankdisconto. Weliswaar moest deze verlaging Donderdag j.l. worden uitgesteld wegens de mijnwerkersstaking, doch het laat nauwelijks eenigen twijfel dat zij ten spoedigste zal worden doorgevoerd.

Men bevestiging dezer verwachting is ook te vinden in de aankondiging van Sir Robert Horne, dat de schatkist weder er toe zal overgaan de Treasury-Bills niet tegen een vastgestelden disconto-voet, doch volgens het „tender-systeem” uit te geven, dat wil dus zeggen, dat er inschrijvingen gehouden zullen worden, waarbij de rentevoet door het verschil tusschen vraag en aanbod zal worden bepaald. Dit systeem is sinds 1917 niet meer toegepast. De schatkist verkocht de Treasury Bills in de laatste jaren in onbeperkte mate tegen 6 pCt. disconto, het gemiddelde derhalve van de rentevergoeding voor deposito's (5 pCt.) en den rentevoet van de Bank of England (7 pCt.). Wordt nu de rentevoet van de Bank of England en tevens de depositorente niet verlaagd, dan kan de schatkist nauwelijks eenigen heil verwachten van het nieuwe systeem, omdat de vraag zich natuurlijk zal regelen in verband met den prijs, waarvoor men bij de banken geld zal kunnen verkrijgen. Het weder-invoeren van het „tender-systeem” stelt dus de verlaging van het bank-disconto reeds voorop. Een en ander heeft de beurs te Londen hoopvol gestemd.

Ook te Parijs was men zeer kalm, doch hier is de hand uitermate beperkt geweest. De oppositie, die tegen het heffen der 50 pCt. van uit Duitschland ingevoerde artikelen in de Kamer is ontstaan, heeft velen de oogen geopend voor de geweldige moeilijkheden, die met dezen maatregel verbonden zijn, afgezien nog van de mogelijkheid, dat Frankrijk zelve schade zal kunnen lijden door deze belasting. De Deutsche Regeering heeft toch verklaard, deze heffing niet voor hare rekening te kunnen nemen, zoodat het per saldo zal moeten neerkomen op een betaling door de burgers zelve van het land, waarheen de Deutsche waren geëxporteerd zullen worden. Eenerzijds bestaat dus het gevaar, dat de benodigde artikelen zeer veel duurder zullen worden, anderzijds, dat van vele goederen de invoer zal worden stopgezet, hetgeen een nadeeligen invloed op den algemeenen handel zou uitoefenen. Indien de ontwerpen dienaangaande ten slotte toch aangenomen zijn, dan ligt dit meer aan den wensch de Regeering geen moeilijkheden in den weg te willen leggen; dan aan het verlangen nu zoo spoedig mogelijk dit deel der „sancties” te willen toepassen. Ware het niet, dat de Deutsche Minister Simons heeft aangekondigd, dat binnenkort voorstellen van zijn kant te wachten zijn tot herziening van de te

Londen getroffen overeenkomsten, dan zou wellicht de beurs te Parijs toch een flauwe houding te aanschouwen hebben gegeven. Nu werkte het vooruitzicht op de mogelijkheid van een betere regeling samen met het voorbeeld van Londen om de markt althans een vast aanzien te verschaffen.

De beurs te Berlijn heeft een uitermate mat voorkomen gehad. Zonder eenige levendigheid sleepten de dagen zich daar voort. Een remmenden invloed heeft vooral gehad de nawerking van de rede des Heeren Briand in de Fransche Kamer, benevens de terughouding, waarvan Harding blijk heeft gegeven ten aanzien van de interventie van Amerika. Aanvankelijk was in Duitschland eenige hoop ontstaan in verband met de ook hier ter plaatse gereleveerde plannen van den heer Hoover met betrekking tot het verstrekken van credieten aan Centraal-Europa, doch de latere uitingen van den President hebben deze verwachtingen goeddeels den bodem ingeslagen. Voornamelijk montaanwaarden werden sterk geaffecteerd, doch overigens waren de fluctuaties uiterst gering en gaven de omzetting geen enkele aanleiding tot eenige diepere beschouwing.

De beurs te Budapest, die in de laatste maanden aan beteekenis sterk heeft gewonnen, heeft zich vrij goed gehouden, voornamelijk als gevolg van de energieke maatregelen van den Minister van Financiën, Hegedüs. Deze Minister heeft thans besloten de parlementaire behandeling zijner ontwerpen betreffende de rente-vermindering der staats-obligaties uit te stellen, wijl hij het resultaat der thans te Parijs gevoerde onderhandelingen wil afwachten. Voorloopig worden deze obligaties derhalve met 6, resp. 5½ pCt. rente-vergoeding verhandeld; de achterstallige interest echter wordt slechts op de basis van 3 pCt. vergoed. De termijn voor nostrificatie van oorlogsleeningen is thans geëindigd. Zonder de in nostro-bezit der Banken zijnde en de in het buitenland aangemelde stukken zijn ongeveer 5¼ milliard Kronen ter nostrificatie ingeleverd; in totaal schat men het bedrag op 8 milliard Kronen. Zeer energiek heeft de Minister ingegrepen ten aanzien van de onlangs plaats gehad hebbende koersdaling. Bij 18 kleinere bank-instellingen en beurs-firma's (met een gezamenlijk kapitaal van 40. millioen Kronen), heeft een onderzoek der boeken plaats gehad, om vast te stellen, of zij door het uitleenen van stukken de contramine aan de beurs in de hand hebben gewerkt. Tot nu toe heeft dit onderzoek geen bezwarende feiten aan het licht gebracht en de Minister zal thans overwegen, of het onderzoek ook over de grootere instellingen uitgebreid zal moeten worden. Hoewel derhalve geen bewijzen naar voren gebracht konden worden, is het toch een feit, dat door de jongste contramine-manceuvres, benevens door de enorme fondsen-„schieberei” van Weenen naar Budapest verliezen van honderden millioenen Kronen zijn geleden. Tegenover den koersstand van twee maanden geleden toonen alle fondsen thans een reactie aan van 60 tot 68 pCt., met uitzondering van bank-aandeelen, die zich vrij goed hebben gehouden.

Te Weenen heeft de beurs reeds sinds eenigen tijd niet meer die vaste houding vertoond, die sinds den duur van de reactie van de Oostenrijksche Kroon eigenlijk als regel heeft gegolden. In de laatste dagen heeft zelfs een gedeedeerd flauwe houding, zoowel voor deviezen als voor effecten, den boventoon verkregen. De oorzaak der reactie is voornamelijk op beurs-technisch gebied te zoeken. Sedert jaar en dag hebben steeds grooter kringen der bevolking zich geïnteresseerd bij allerlei aandeelen en deviezen; de z.g. „vlucht voor de Kroon” was in vollen gang. Een groot aantal nieuwe banken en commissiehuizen zijn in dien tijd opgericht en toch waren zij alle te zamen niet in staat alle opdrachten van het publiek op tijd uit te voeren. Een toevloed van emissies, zoowel ten behoeve van oude als van nieuwe ondernemingen, hield bovendien de aandacht gevangen. Ondanks de inflatie echter was het niet mogelijk al deze aankopen met contant geld te voldoen; het effectueeren van aankopen op prolongatie is een zeer gewoon verschijnsel bij dergelijke conjuncturen en reeds in de laatste tijden was het voelbaar, dat deze wijze van zaken-doen zeer grooten omvang had aangenomen. Het prolongeeren op de vervaldagen werd moeilijker. In de jongste weken was de geld-schaarschte voortdurend meer te bemerken, voornamelijk veroorzaakt door de à-conto-betalingen op de vermogensbelasting. Karakteristiek hiervoor is de mededeeling van de Oostenrijk-Hongaarsche Bank, dat zij voor het eerst sedert de oorlogsjaren weder een omvangrijke wissel-portefeuille bezit, die in één week tijds tot circa 1 milliard Kronen is gestegen, wijl de ban-

ken, om aan hun verplichtingen te kunnen voldoen, genoodzaakt zijn wissels op de met hen in relatie staande industriële ondernemingen bij het Ministerie van Financiën in te leveren. Nieuw prolongatie-geld is zoodoende bijna niet te verkrijgen; de weinig scrupuleuze commissiekantoren zijn in het vooruitzicht hierop reeds eenige weken geleden overgegaan tot het contramineren van de posities hunner cliënten, hetgeen de baisse sterk in de hand heeft gewerkt. Het spreekt vanzelf, dat in dezen toestand toevalligheden van vraag en aanbod een groote rol spelen, doch over het algemeen kan men toch wel zeggen, dat over de gansche linie een zeer groot aanbod heeft plaats gevonden, dat de koersen der meeste fondsen met tientallen procenten tegelijk omlaag heeft gedrukt. In verhouding waren ook hier bank-aandeelen vrij vast, benevens aandeelen Alpine-Montan, die echter reeds tevoren van K.10.000 tot K. 6700 gedaald waren.

Te New York is de tendens aan den vasten kant gebleven, ondanks de financiële moeilijkheden, waarin de spoorweg-ondernemingen zich schijnen te bevinden. Aanleiding tot deze houding was in de eerste plaats de verwachting, dat een eventueel doorzetten van de staking in Engeland van voordeel zou kunnen zijn voor de Amerikaanse exporten van steenkool e.a., waarvan op hun beurt ook weder de spoorwegen de vruchten zouden kunnen plukken, in de tweede plaats de ruimere houding van de geldmarkt, in de hand gewerkt door groote goud-importen uit Europa (Zweden en Frankrijk). In verband hiermede verwacht men dan ook een geleidelijke vermindering van den rentevoet der Federal Reserve Banks.

Te onzent heeft de markt een flinke verbetering kunnen ondergaan. Dit kwam niet zoozeer tot uiting in de afdeling voor staatsfondsen; hier was de stemming eerder ietwat gedrukt, hoewel de algemeene oorzaken hiertoe geen aanleiding hebben gegeven. Integendeel was de geldmarkt iets ruimer en werden op de beleggingsmarkt objecten aangeboden tot rendementen van iets meer dan 6 pCt., zoodat er een bepaalde daling in den rentevoet te constateeren valt. Toch bestond voor *staatsfondsen* niet veel animo; alleen tegen het slot viel een lichte verbetering waar te nemen, waardoor de differenties ten slotte vrij beperkt bleven.

Van buitenlandsche soorten bleven Chineezen gevraagd; voor de rest van de lijst was de belangstelling nihil.

	12 Apr.	15 Apr.	18 Apr.	Rijzing of daling.
5 % Ned. W. Sch. 1918	86	86	86 $\frac{1}{16}$	+ $\frac{1}{16}$
4 $\frac{1}{2}$ % " " " 1916	87 $\frac{1}{4}$	85	87 $\frac{1}{4}$	
4 % " " " 1916	77 $\frac{1}{8}$	77 $\frac{1}{16}$	77 $\frac{1}{8}$	
3 $\frac{1}{2}$ % " " "	68 $\frac{5}{8}$	68 $\frac{5}{8}$	68	- $\frac{5}{8}$
3 % " " "	58 $\frac{7}{16}$	58 $\frac{1}{2}$	59	+ $\frac{9}{16}$
2 $\frac{1}{2}$ % Cert. N. W. S.	49 $\frac{3}{4}$	49 $\frac{3}{8}$	49 $\frac{3}{8}$	+ $\frac{1}{8}$
5 % Oost-Indië 1915	90 $\frac{7}{8}$	90 $\frac{7}{8}$	91	+ $\frac{1}{8}$
6 % " " " 1919	95 $\frac{1}{4}$	95 $\frac{3}{8}$	95 $\frac{3}{4}$	+ $\frac{1}{2}$
4 % Oostenr. Kronenrente	3 $\frac{13}{16}$	3 $\frac{13}{16}$	3 $\frac{13}{16}$	
5 % Rusland 1906	7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$	
4 % Rusl. bij Hope & Co.	7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{9}{16}$	8	+ $\frac{1}{2}$
4 $\frac{1}{2}$ % China Goud 1898 ..	60 $\frac{1}{2}$	61 $\frac{1}{8}$	62 $\frac{1}{2}$	+2
4 % Japan 1899	52 $\frac{1}{8}$	52 $\frac{3}{4}$	52 $\frac{3}{4}$	+ $\frac{5}{8}$
4 % Argentinië Buitenl..	53 $\frac{3}{4}$	53 $\frac{3}{4}$	53 $\frac{3}{4}$	
5 % Brazilië 1895	52 $\frac{3}{4}$	49	50	-2 $\frac{1}{4}$
7 % Staatsspoor	104	103 $\frac{1}{2}$	103 $\frac{1}{2}$	- $\frac{1}{2}$
7 % Amsterdam	100 $\frac{1}{4}$	100 $\frac{1}{4}$	100 $\frac{1}{4}$	

Zoals reeds gezegd kon de aandeelen-markt een flinke verbetering ondergaan. Eerste aanleiding hiertoe waren de meer hoopvolle verwachtingen, die men ook hier ten aanzien van het Engelsche arbeids-conflict koesterde. Vervolgens werd speciaal de Suikermarkt gestimuleerd door de declaratie van een slot-dividend ad 30 pCt., op aandeelen Cultuur Maatschappij der Vorstenlanden, hetgeen meer was, dan men algemeen ter beurze had verwacht. Ondanks de lagere suikerprijzen te New York en het verder uitblijven van afdoenings-berichten van Java konden de meeste suiker-aandeelen hierdoor goed monteeren. Wel werd de gansche verbetering niet behouden en trad tegen het einde der berichtenperiode weder een reactie in, doch de grondstemming is veel gunstiger geworden.

Ook de *petroleum-markt* kon van deze tendens profiteren. In aansluiting aan de vaste houding in het buitenland werd het hoofdfonds, Koninklijke Petroleum Maatschappij, tegen hogere koersen uit de markt genomen. Ook voor aandeelen Geconsolideerde Hollandsche Petroleum Maatschappij en aandeelen Orion bestond voorbijgaand goede belangstelling, voornamelijk in verband met de vaste houding van de Roemeenseche Lei.

De stemming voor aandeelen in Handels-ondernemingen was zeer verdeeld. Tegen het midden der berichtswEEK ontstond een groote inzinking, die tegen het einde voor de meeste soorten weder werd genivelleerd. Vooraan in de verbetering stonden aandeelen Compania Mercantil Argentina en aandeelen Linde Teves, terwijl hiertegenover aandeelen van Nierop aangeboden waren.

	12 Apr.	15 Apr.	18 Apr.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	170 $\frac{1}{2}$	171 $\frac{1}{2}$	173	+ 2 $\frac{1}{2}$
Koloniale Bank	183 $\frac{1}{2}$	187	183 $\frac{1}{2}$	
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	173 $\frac{1}{2}$	174 $\frac{3}{8}$	173 $\frac{7}{8}$	+ $\frac{3}{8}$
Rotterd. Bankvereniging ..	120	110	112 $\frac{1}{4}$	- 7 $\frac{5}{4}$ 1)
Amst. Superfosfaatfabriek ..	110	110	110	
Van Berkel's Patent	85	87 $\frac{1}{2}$	96	+ 11
Insulinde Oliefabriek	47	36 $\frac{5}{8}$	39 $\frac{1}{2}$	- 7 $\frac{1}{2}$
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.	82	84 $\frac{7}{8}$	86 $\frac{3}{4}$	+ 4 $\frac{3}{4}$
Hollandia Melkproducten ..	202	202	202	
Philips' Gloeilampenfabriek	264 $\frac{1}{2}$	282	325	+ 60 $\frac{1}{2}$
R. S. Stokvis & Zonen	578	578	578	
Vereenigde Blikfabrieken ..	101	101	101	
Compania Mercantil Argent.	127	122	131	+ 4
Cultuur-Mij. d. Vorstenland	191 $\frac{1}{2}$	193	190	- 1 $\frac{1}{2}$
Handelsver. Amsterdam ...	426 $\frac{1}{2}$	429	419 $\frac{1}{2}$	- 7
Holl. Transatl. Handelsver.	40	40	40	
Linde Teves & S okvis	110	110	116 $\frac{1}{2}$	+ 6 $\frac{1}{2}$
Van Nierop & Co's Handel-Mij.	65 $\frac{1}{2}$	62	60 $\frac{1}{2}$	- 5
Tels & Co.'s Handel-Mij.	61	56	56	- 5
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	183 $\frac{1}{4}$	189 $\frac{1}{2}$	190 $\frac{1}{4}$	+ 7
Kon. Petroleum-Mij.	518 $\frac{1}{2}$	524 $\frac{1}{2}$	528 $\frac{1}{2}$	+ 10
Orion Petroleum-Mij.				
Afgest. Aand.	49 $\frac{1}{2}$	47	47	- 2 $\frac{1}{2}$
Steaua Romana Petroleum				
Mij. . . Afgest. Aand.	54	55 $\frac{1}{4}$	55 $\frac{1}{4}$	+ 1 $\frac{1}{4}$
Amsterdam-Rubber-Mij. ...	100	96 $\frac{1}{2}$	96	- 4
Nederl.-Rubber-Mij.	53	46 $\frac{1}{4}$	49	- 4
Oost-Java-Rubber-Mij.	146 $\frac{1}{2}$	154 $\frac{1}{2}$	151	+ 4 $\frac{1}{2}$
Deli-Batavia	410	414	448	+ 38
Deli-Maatschappij	455	455	465	+ 10
Medan-Tabak-Maatschappij .	317	315	325	+ 8
Senembah-Maatschappij	557	565	570	+ 13

1) Ex. div. 10%

Voor aandeelen in industriële ondernemingen groeide de belangstelling zienderoogen. Het einde der week bracht groote verbeteringen in den koers van aandeelen Philips Gloeilampenfabrieken, Werkspoor, du Croo & Brauns, enz.

Daarentegen bleven *rubber-aandeelen* over de geheele linie aangeboden. Echter valt op te merken, dat op de lagere koersen zich toch weinige vraag begint te ontwikkelen, vermoedelijk in verband met berichten omtrent uitbreiding der werkzaamheden bij verschillende automobielen-ondernemingen, vooral in de Vereenigde Staten.

Tabakken bleven echter bij voortdaring gevraagd; alle soorten toonen hier hogere koersen aan.

Ook voor *scheepvaartwaarden* is de interesse iets grooter geworden, met name voor aandeelen Koninklijke Nederlandsche Stoomboot Maatschappij.

	12 Apr.	15 Apr.	18 Apr.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	244	241	248	+ 4
" " " " gem. eig.	225	226 $\frac{1}{2}$	230 $\frac{1}{4}$	+ 5 $\frac{1}{4}$
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij. .	120	120	120	
Hollandsche Stoomboot-Mij.	89	90	91 $\frac{1}{4}$	+ 2 $\frac{1}{4}$
Java-China-Japan-Lijn	136	135	135	- 1
Kon. Hollandsche Lloyd ..	74 $\frac{1}{4}$	73 $\frac{1}{8}$	75 $\frac{1}{2}$	+ 1 $\frac{1}{4}$
Kon. Ned. Stoomv.-Mij.	110	116	120 $\frac{3}{4}$	+ 10 $\frac{3}{4}$
Koninkl.-Paketvaart Mij. ..	123 $\frac{1}{2}$	121	122 $\frac{3}{4}$	- $\frac{3}{4}$
Maatschappij Zeevaart	111	123	116	+ 5
Nederl. Scheepvaart-Unie ..	142	146 $\frac{1}{2}$	146 $\frac{3}{4}$	+ 4 $\frac{1}{4}$
Nievelt Goudriaan'	215	215	218	+ 3
Rotterdamsche Lloyd	144	148	149 $\frac{3}{4}$	+ 5 $\frac{1}{4}$
Stoomv.-Mij. "Hillegersberg"	110	110	110	
" " "Nederland" ..	171	175	178 $\frac{7}{8}$	+ 7 $\frac{7}{8}$
" " "Noordzee" ..	42	40	43 $\frac{3}{4}$	+ 1 $\frac{3}{4}$
" " "Oostzee"	110	110	107	- 3

De Amerikaanse markt was stil en verdeeld, doch over het algemeen iets beter.

	12 Apr.	15 Apr.	18 Apr.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry ..	143 $\frac{3}{8}$	140 $\frac{1}{8}$	140 $\frac{1}{8}$	- 3 $\frac{1}{8}$
Anaconda Copper	84 $\frac{7}{8}$	87 $\frac{1}{16}$	89 $\frac{3}{8}$	+ 4 $\frac{1}{2}$
Un. States Steel Corp.	92 $\frac{3}{4}$	92	93 $\frac{3}{16}$	+ 7 $\frac{1}{16}$
Atchison Topeka	90 $\frac{1}{4}$	90 $\frac{1}{4}$	90	- $\frac{1}{4}$
Southern Pacific	85 $\frac{1}{2}$	85	86	+ 1 $\frac{1}{2}$

	12 Apr.	15 Apr.	18 Apr.	Rijzing of daling.
Union Pacific	132 $\frac{1}{2}$	132 $\frac{1}{2}$	132 $\frac{1}{2}$	
Int. Merc. Marine orig. Com.	15 $\frac{1}{16}$	15 $\frac{1}{8}$	16 $\frac{1}{16}$	+ 1
" " " " prefs.	57 $\frac{7}{8}$	57 $\frac{7}{8}$	61 $\frac{1}{8}$	+ 3 $\frac{3}{4}$

De geldmarkt bleef stabiel met geringe variaties; prolongatie tegen het slot iets hooger, 4 $\frac{1}{4}$ na 3 $\frac{1}{2}$ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

18 APRIL 1921.

Het droge weder begon juist in West-Europa aanleiding te geven tot berichten omtrent eene minder voorspoedige ontwikkeling van de te velde staande graanogsten, toen het weder omsloeg. In Frankrijk en Engeland is vrij veel regen gevallen, terwijl ook de lagere temperatuur welkom was na het wel wat al te zomersche weder van de vorige weken. In sommige streken was de afkoeling echter zoo sterk dat het jonge voorjaarsgraan daarvan misschien heeft geleden. Uit de uitvoerlanden komen nog steeds zeer gunstige oogstberichten. Slechts Britsch-Indië maakt eene uitzondering, doch op de algemeene positie der graanmarkten heeft dat geen invloed van betekenis. Deze bleven voor tarwe tot het einde der afgelopen week flauw tengevolge van de zeer goede verwachtingen van den oogst in Noord-Amerika en van de groote voorraden en daardoor geringe vraag in de meeste en daaronder de voor tarwe-invoer belangrijkste Europeesche landen. De voorraden en inkoop van de Engelsche regeering te zamen met particuliere voorraden en het overschot van den eigen oogst zouden reeds voldoende zijn tot 15 Juli. Daarbij komen dan nog de vrije inkoop door den handel. De verkoop door de Engelsche regeering van haar tarwevoorraad gaat zeer langzaam en indien zij geen middel vindt om dien te bespoedigen, zal het wel 1922 worden, voor die is opgeruimd. In de vorige week waren de prijzen van Engelsche regeeringstarwe telkens belangrijk boven het niveau, waarop de handel vooral in Noord-Amerika kon koopen. Naar aanleiding daarvan heeft ten slotte de Regeering haar prijzen vrij belangrijk verlaagd. In de eerste dagen der week werd de daling der tarweprijzen aan de Noord-Amerikaansche markten voortgezet. Van 11 tot 14 April bedroeg zij te Chicago voor den Mei-termijn 7 $\frac{1}{4}$, voor den Juli-termijn 4 $\frac{1}{2}$ dollar-cent per 60 lbs. Voor die telkens lagere prijzen werd zoowel in Engeland als in Duitschland vrij veel gekocht, tot Vrijdag de beweging eindelijk tot staan kwam en Zaterdag, vooral wegens koud weder, eene scherpe verhooging te Chicago intrad, die voor Mei-tarwe zelfs 5 $\frac{1}{2}$ cent bedroeg. De omstandigheden echter, dat de Juli-termijn, de eerste termijn van den nieuwen oogst, slechts 2 $\frac{1}{2}$ cent steeg, wijst niet op

werkelijke vrees voor oogtschade. In Europa werd heden de verhooging dan ook niet ernstig opgevat. In Engeland was de tarwemarkt zelfs flauw met weinig zaken. De graanmarkten in Engeland hebben trouwens in de afgelopen week zeer onder den invloed gestaan van de kolenstaking en de telkens wisselende kansen op eene sympathie-staking der spoorwegmannen en transportarbeiders. Voor spoedige posities van sommige graansoorten had de stakingsbedreiging veelal eene verhooging van vraag en prijzen tengevolge. Zoo was de omzet in spoedige mais zeer groot. Latere verschepingen ontmoetten soms wegens de onzekerheid der vrachtenmarkt zeer weinig belangstelling, doch waren op andere dagen weder vast. Over het geheel waren de markten onzeker en wisselvallig. Duitschland kocht in tarwe ook deze week weder vooral verwijderde posities, tot dagelijks lagere prijzen, doch trad heden tot de verhoogde prijzen niet als koper op.

Italië en Portugal kochten weder eenige ladingen tarwe; het laatste land vooral Plata-tarwe. Deze laatste soort wordt nog steeds in Europa weinig gekocht, daar zij weliswaar geleidelijk goedkoper wordt doch nog steeds niet met Noord-Amerikaansche soorten kan concurreren. Wel steeg aan de markten te Buenos Aires en Rosario de prijs eenigszins in het begin der week, doch de gelijktijdige sterke koersachteruitgang van de peso was meer dan voldoende om voor den Europeeschen koper die verhooging te neutraliseeren. Op 14 en 15 April trad echter eindelijk ook in Argentinië eene sterke prijsdaling in, die tegenover het begin der week 80 tot 95 centavos per 100 K.G. heeft bedragen. Wel herstelde de prijs zich evenals in Noord-Amerika ten slotte eenigszins, doch het ziet er niet naar uit, dat deze verbetering in Europa veel indruk maakt. Nog steeds blijven de verschepingen van Argentijnsche tarwe gering en veel te klein tegenover het groote uitvoer-surplus. De vooruitzichten voor de tarwe-voorziening van Europa blijven onveranderd en het ziet er naar uit, dat invoerlanden ook gedurende de rest van dit seizoen een tarweaanbod zullen ontmoeten van veel grooteren omvang dan hunne behoefte.

Ook mais daalde in de Vereenigde Staten in de afgelopen week nog steeds verder in prijs. Het aanbod van spoedig af te laden mais bleef uit Amerika nog steeds dringend, terwijl naar verschillende Europeesche havens afgeladen partijen werden aangeboden, die in vele gevallen slechts zeer moeilijk koopers vonden. De achteruitgang der kwaliteit, dien men steeds in dezen tijd van het jaar voor Noord-Amerikaansche mais kan verwachten, werkte den kooplust niet in de hand. Slechts in Engeland bestond in verband met de staking nu en dan levendige vraag. In verband met de vrees voor de kwaliteit der Noord-Amerikaansche mais trok Donau-mais meer attentie. Daarvan werden in Engeland en ook naar verschillende havens op het vasteland van Europa verscheiden

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Maart	Mats Mei	Haver Mei	Tarwe Mei	Mats Mei	Lijnzaad Mei
16 Apr. '21	137 $\frac{1}{2}$	57 $\frac{3}{4}$	38 $\frac{3}{8}$	15,90	8,25	13,85
9 " '21	—	60	39 $\frac{1}{8}$	16,70	8,25	13,65
16 Apr. '20	220	127	83 $\frac{1}{4}$	12,65	5,70	24,50
16 Apr. '19	226	158 $\frac{1}{4}$	68 $\frac{3}{8}$	10,80	5,35	19,60
16 Apr. '18	220	127	83 $\frac{1}{4}$	12,65	5,70	24,50
20 Juli '14	82 ¹⁾	56 $\frac{3}{8}$ ¹⁾	86 $\frac{1}{8}$ ¹⁾	9,40 ²⁾	5,38 ²⁾	13,70 ²⁾

1) per Dec. 2) per Sept.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	18 April 1921	11 April 1921	18 April 1920
Tarwe*	19,—	19,50	36,75
Rogge (No. 2 Western) ¹⁾	21,25	21,75	28,—
Mais (La Plata)	270,—	270,—	375,—
Gerst (48 lb. malting) .. ²⁾	270,—	275,—	460,—
Haver (38 lb. white cl.) .. ³⁾	16,—	16,25	21,50
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad) ⁴⁾	165,—	172,50	220,—
Lijnzaad (La Plata)	285,—	300,—	855,—

1) p. 100 K.G. 2) p. 2000 K.G. 3) p. 1000 K.G. 4) per 1960 K.G. *) Hard/Red Winter Wheat nr. 2.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	11 Apr./16 Apr. 1921	Sedert 1 Jan. 1921	Overeenk. tijdvak 1920	11 Apr./16 Apr. 1921	Sedert 1 Jan. 1921	Overeenk. tijdvak 1920	1921	1920
Tarwe	34.281	27.041	100.131	—	6.613	20.717	33.654	120.848
Rogge	2.631	32.704	—	—	—	—	32.704	—
Boekweit	—	1.254	2.500	—	500	—	1.754	2.500
Mais	16.039	275.572	92.740	3.984	23.226	18.924	298.798	111.664
Gerst	5.990	79.975	4.099	326	2.818	120	82.793	4.119
Haver	880	2.336	135.44	—	430	—	2.766	13.544
Lijnzaad	5.635	49.387	6.170	—	25.459	2.424	74.846	6.594
Lijnkoek	6.031	51.623	20.758	—	8.875	1.406	60.498	22.164
Tarwemeel	404	6.472	5.779	—	1.070	—	7.542	5.779
Andere meelsoorten	260	10.814	3.198	—	449	100	11.263	3.298

ladings gekocht, terwijl ook stoomende partijen Plata maïs zonder veel moeite koopers vonden. Slechts de Duitse markten maken daarop eene uitzondering. Nog steeds hebben daar de distributiemaatregelen der regering ten gevolge, dat de handel zich slechts zeer langzaam herstelt. Noord-Amerikaansche maïs werd, naarmate ook in de Vereenigde Staten zelf de prijs voortdurend daalde, vrij goed opgenomen, doch de in Bremen en Hamburg aankomende Plata-maïs is nog steeds niet voor Argentijnsche pariteit te plaatsen. Daar dit in eenige andere Europeesche landen wel het geval is, zijn in den laatsten tijd vrij geregeld flinke hoeveelheden Plata-maïs uit Hamburg en Bremen overgeladen, vooral naar Antwerpen en Rotterdam.

In Argentinië bleef maïs bijna de geheele week vast, vooral door het nog steeds nu en dan regenachtige weder. In die dagen kwamen naar Europa weinig zaken op afluading tot stand, behalve naar Engeland, waar de omzet in nieuwe Plata-maïs op enkele dagen zoowel in ladingen als in parcels zeer levendig was. Met beter weder in Argentinië is de prijs in de laatste dagen der week daar eenigszins gedaald, terwijl vele verschepers blijkbaar in de verwachting van verdere prijsdaling belangrijk goedkoop aan de markt kwamen. Wel kwamen daardoor naar Duitschland wat meer zaken tot stand, doch nog steeds is van een geregelden omzet geen sprake. Enkele partijen reeds afgeladen of spoedig af te laden nieuwe Plata maïs naar Antwerpen en Nederland vinden tot hooge premies vrij gemakkelijk koopers. Engeland was heden voor nieuwe Plata maïs zeer flauw.

In gerst blijven de zaken van geringen omvang, evenals naar de meeste landen in haver. Slechts Engeland blijft flinke belangstelling toonen voor Argentijnsche haver bij stijgende prijzen.

Lijnzaad verkeert nog steeds onder den invloed van de groote verschepingen naar Eurôpa van den laatsten tijd, die nu in de verschillende havens aankomen. Wel bestaat er op het verlaagde niveau wat meer belangstelling in Duitschland en Nederland, doch het aanbod is nog steeds grooter dan de vraag en de prijzen bewegen zich bij voortdurend beneden de pariteit der prijzen in Argentinië, waar eerder eene vaste stemming heerscht. In Engeland werd in lijnzaad bij goede vraag naar lijnolie een groote omzet bereikt. Een ongekend aantal volle ladingen werd door verschillende havens gekocht. De handel bepaalde zich ook nu weder bijna geheel tot Argentijnsch lijnzaad. Slechts eene enkele zaak in Britsch-Indisch zaad kwam tot stand.

Nederland. De Nederlandsche molenaars kochten weder op bescheiden schaal Noord-Amerikaansche tarwe in spoedige posities. Evenals in andere landen houdt ook hier de lage prijs van den nieuwen oogst terug van groote inkoop van spoedige tarwe. In maïs is de afzet in ons land bij voortdurend onbevredigend. De groote aanvoeren van Noord-Amerikaansche maïs overtreffen nog steeds de vraag, die ondanks de lage prijzen zich niet uitbreidt wegens de kans op kwaliteitsachteruitgang. Wel kwamen weder zaken naar Scandinavië tot stand, doch de voorraden in onze havens blijven zeer groot. Eenige stoomende partijen, welke zich nog in handen der afladers bevonden, moesten voor zeer lage prijzen, belangrijk beneden Amerikaansche pariteit, worden opgeruimd. In verband met de vrees voor de kwaliteit der Noord-Amerikaansche maïs vonden stoomende partijen oude Plata maïs vrij gemakkelijk koopers. Ook werd eene eerste partij nieuwen oogst ter verlading in het begin van Mei verhandeld. Voor verdere aflading bestaat echter in ons land weinig belangstelling. Gerst ontmoet in spoedige posities goede vraag. Rogge werd in het begin der week nog vrij gretig gekocht van Noord-Amerika; doch met de telkens dalende markten verdween de animo.

Voor lijnzaad geldt vooral voor Nederland wat hierboven omtrent de groote aanvoeren in Europeesche havens werd vermeld. Slechts voor zeer lage prijzen vond een gedeelte der aankomende partijen plaatsing, gedeeltelijk naar Duitschland en vrij belangrijke hoeveelheden worden bij aankomst opgeslagen. Wel wordt ook in Nederland vrij veel gekocht, doch de aanvoeren waren van zoo bijzonder grooten omvang, dat slechts eene zeer groote vraag die had kunnen opnemen. Nu en dan kwamen zaken tot stand op zomer- en herfst-afluading, iets boven de prijzen voor spoedige levering.

SUIKER.

Over de verschillende suikermarkten valt deze week weinig belangrijks te melden.

In Frankrijk wordt naar aanleiding van eene rondvraag aan suikerfabrikanten de opbrengst van geraffineerde suiker voor de campagne 1920/21 geraamd op ongeveer 244.000 tegen circa 143.000 tons het vorig jaar. In handelskringen evenwel verwacht men eene productie van tusschen de 275.000 en 300.000 tons.

De stemming in Amerika bleef kalm en de noteringen liepen voor Spot Centrifugals $\frac{1}{4}$ c. terug, terwijl die voor termijn-suiker nagenoeg hetzelfde bleven. Zij luiden thans Spots 5,77 c.; April/Mei 4,50 c. en Juli/September 4,60 c. In New York werd nieuwe oogst Cubasuiker verkocht tot 5,— c. c.&f., waarna er tot $\frac{3}{4}$ c. verkoopers waren.

De Cuba-statistiek luidt:

	1921	1920	1919
Weekontvangst tot 9 April	170.000	167.459	137.419 tons
Tot. ontv. sed. 1 Dec.-9 Apr.	1.725.000	2.192.498	1.987.289 "
Werkende fabrieken	195	195	193 "
Weekexport tot 9 April..	95.000	68.671	64.152 "
Tot. exp. sed. 1 Jan.-9 Apr.	873.000	1.447.373	1.099.974 "
Totale voorraad 9 April..	898.000	910.594	97.259 "

Op Java bleef de markt betrekkelijk kalm. Superieure suiker Mei/Juni levering werd tot f 10 $\frac{1}{2}$ per picol e.k. verkocht. Door de Vereenigde Java-suiker Producenten werden geen nieuwe afdoeningen bekend gemaakt.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per loopende maand	Londen			New York 96 p Ct. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per	Amer. Grated c. i. f.	
			Juli/Aug.	April/Mei	
13 Apr. '21	f —	Sh. 73/-	Sh. 30/-	Sh. 39/-	\$ cts. 5,77
6 " '21	" —	72/6	30/-	40/-	6,02
13 Apr. '20	" —	84/-	77/6	—	1)
13 Apr. '19	" —	64/9	30/-	—	7,28
11 Juli '14	" 11 ¹¹ /c2	—	—	—	3,26

1) 18,05/18,32.

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	18 Apr. '21	11 Apr. '21	4 Apr. '21	19 Apr. '20	17 Apr. '19
New York voor Middling	12,30 c	12,25 c	11,65 c	42,75 c	28,65 c
New Orleans voor Middling	11,25 c	11,25 c	11,— c	41,75 c	27,25 c
Liverpool voor Fy Middling	8,24 1)	8,11 d	7,62 d	28,18 d	18,20 d

1) 15 April 1921.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen).

	1 Aug. '20 tot 15 April '21	Overeenkomstige perioden	
		1919-1920	1918-1919
Ontvangsten Gulf-Havens..	3975	3802	2925
" Atlant. Havens	1175	2669	1814
Uitvoer naar Gr. Brittannië	1299	2710	1715
" " 't Vasteland.	2590	2652	1984
" " Japan etc..			

	15 April '21	16 April '20	18 April '19
Amerik. havens.....	1416	1192	1239
Binnenland.....	1540	1121	1412
New York.....	—	41	83
New Orleans.....	—	348	437
Liverpool.....	963	1134	493

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons,
Manchester, d.d. 13 April. 1921.

De afgelopen week heeft in de katoenmarkt nog al fluctuaties gebracht en met de algemeene industriële moeilijkheden is het wel te verwonderen dat katoenprijzen nog iets vaster zijn. Amerikaansche katoen is gedurende de week ongeveer 50 punten gestegen, doch verkoopen blijven zeer beperkt, hoofdzakelijk door de onzekere transportverhoudingen. Egyptische katoen is ook wat vaster en prijzen waren Maandag 1 penny hooger, terwijl sedert weer een kleine reactie heeft plaats gevonden.

Amerikaansche garens zijn over het algemeen duurder in

verband met de stijging van ruwe katoen terwijl fabrikan-ten van dhooties nog al orders hebben geplaatst. Ook is er nog al vraag naar extra harde twist, terwijl Bombay ook in de markt is en Calcutta orders zendt in 40er en 50er mule. Ook zijn er nog wat zaken gedaan in 70/100er medio, hoewel naar wij vernemen tegen slechte prijzen, terwijl in getwijnde garens bijna niets omgaat. De cijfers van den Board of Trade, die verleden week gepubliceerd zijn, geven aan, dat de exporten van katoenen garens ongeveer de helft zijn van die van 1913 en ongeveer 1¼ miljoen lbs. minder dan over dezelfde maand verleden jaar.

De doekmarkt blijft merkwaardig vast, vooral als men de slechte arbeidsomstandigheden in aanmerking neemt. De oplossing der kolenstaking schijnt verder dan ooit en men vreesst nog steeds voor een transportstaking. In deze omstandigheden is het onmogelijk om een opleving in zaken te verwachten, doch over het algemeen zijn er toch wel aanwijzingen, die erop duiden, dat er meer belangstelling voor manufacturen komt. De financiële situatie is nog niet beter, maar zilverprijzen zijn veel vaster en de vooruitzichten dan ook gunstiger.

6 Apr. 13 Apr. Oost. koersen. 6 Apr. 13 Apr.
Liverpoolnoteeringen. T.T. op Indië 1/3 1/2 1/3 1/4
F.G.F. Sakellaridis 17,00 17,50 T.T. op Hongkong 2/4 1/2 2/8
G.F. No. 1 Oomra 4,10 4,10 T.T. op Shanghai 3/1 3/2 1/4

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
16 April 1921	540.000	8.495	2.783.000	10.200	8 7/8
9 " 1921	539.000	8.495	2.791.000	10.200	8 1/2
2 " 1921	501.000	8.495	2.840.000	10.000	9 1/16
16 April 1920	402.000	10.700	2.737.000	1)	16 3/16

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
16 Apr. 1921	65.000	2.427.000	175.000	8.797.000
16 Apr. 1920	56.000	2.037.000	26.000	3.740.000

1) Nominaal 15.000 tot 14.000.

JAVA THEE.

(Opgave Pakhuismeesteren van de Thee.)

(Herleid tot 1/1 Kisten.)

Voorraad 28 Februari 1921	236963
Sedert aangevoerd	23351
	260314
Sedert afgeleverd	18565
Voorraad heden	241749
Waarvan in de eerste hand	165773

31st Maart 1921.

HUIDEN.

Bericht van de firma Grisar & Co.

In de exotische markt is veel meer leven gekomen, hetgeen blijkt uit de aanzienlijke verkoopen zoowel in La Plata als in Antwerpen. De prijzen zijn stationnair en de stemming is zeer vast. Het is voornamelijk Duitsland, dat aanzienlijke koopen in Argentinië gesloten heeft.

Voor enkele soorten Magelhaes Rio Grande worden hooger prijzen gevorderd; de basis is 32/34-cts. Holland interesseert zich meer voor inferieure waar en trad daardoor als koper in Antwerpen op. Voor betere soorten wil de Hollandsche looierij de bestaande prijzen niet aanleggen.

Inlandsche huiden volgen hier te lande de gunstige beweging nog niet, in Duitsland brachten de veilingen ruim 20 pCt. hausse.

Kalfsvellen vast.

Looistoffen voor Quebracho op levering meer belangstelling; afdoeningen kwamen voor op £ 21.10 en £ 20.16 April 1921.

RUBBER.

In het begin der afgelopen week was er iets meer kooplust en konden de prijzen zich iets verbeteren. De gebeurtenissen in Engeland echter hebben de stemming wederom doen verflauwen en de markt sluit kalm met ongeveer dezelfde prijzen als de voorafgaande week.

De noteeringen luiden: einde voorafgaande week:

Prima Crêpe loco	58 1/2 c.	58 1/2 c.
" " Mei/Juni	59 "	59 "
" " Juli/Sept.	61 "	61 "
Smoked Sheets loco	50 "	48 1/2 "
" " Mei/Juni	50 1/2 "	49 "
" " Juli/Sept.	53 "	53 "

18 April 1921.

COPRA.

De markt was deze week zeer vast gestemd, en was het aanbod over het algemeen vrij gering.

De noteeringen zijn thans:

Java f.m.s. April/Juni	f 31,—
Ned.-Ind./Str. f.m.s. Februari/April	31,50
" " " " Maart/Mei	31,—
" " " " April/Juni	30,50
Ceylon f.m.s. April/Mei	31,—

18 April 1921.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Ijzer Cleo. No. 3	Koper Standard	Tin ^A	Loed	Zink
18 Apr. 1921..	nom.	69.15/-	169.2/6	20.12/6	25.17/6
11 " 1921..	nom.	69.5/-	163.2/6	20.13/-	25.15/-
19 Apr. 1920..	nom.	102.12/6	345.5/-	37.-/-	46.10/-
22 Apr. 1919..	nom.	76.10/-	226.15/-	24.10/-	35.-/-
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN:**SCHEEPVAART.****GRAAN.**

Data	Petrograd Londen/ R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
11/16 April 1921	—	—	6/8	6/6	41/-	41/-
4/9 " 1921	—	—	—	6/3	40/-	40/-
12/17 April 1920	—	—	—	11/6	140/-	112/6 ¹⁾
14/19 April 1919	—	—	f 16.- ¹⁾	8/6 ¹⁾	200/-	62/6
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

KOLEN:

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genoa	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Gothenburg
11/16 April '21	—	—	—	—	—	—
4/9 " '21	—	—	—	—	—	—
12/17 April '20	43/9	—	75/-	—	—	—
14/19 April '19	28/- ¹⁾	47/6	47/6	45/-	f 10.-	—
Juli 1914	fr. 7.-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
	11/16 April 1921....	22/6	35/-	—
4/9 " 1921....	22/6	—	—	37/6
12/17 April 1920....	—	140/-	—	—
14/19 April 1919....	75/-	150/- ¹⁾	—	—
Juli 1914....	14/6	16/3	25/-	22/3

¹⁾ Voor Britsche schepen.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.
Overige noteeringen per ton van 1015 K.G.

De N.V. Nederlandsche Huistelefoon-Maatschappij

ROTTERDAM
Telefoon 3600

AMSTERDAM
Telefoon N 5580

's-GRAVENHAGE
Telefoon H 280, 300

LEEWARDEN

GRONINGEN
Telefoon 1555

ARNHEM
Telefoon 2723

levert uit voorraad TELEFOON-, SCHEL-, ELECTR. KLOK-INSTALLATIES, etc.
in huur en koop.

Herstelt en onderhoudt onder garantie ook alle niet door haar uitgevoerde installaties.
PROSPECTUS GRATIS.

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD

AMSTERDAM

PASSAGIERS-, VRACHT- EN
POSTDIENSTEN

NAAR

ZUID-AMERIKA
CUBA EN MEXICO

EN

NOORD-AMERIKA

DE RECORD SIGAREN
VAN NEDERLAND.

VERKRUIGBAAR BIJ DE
VOORNAAMSTE WINKELIERS
FABRIKAAT EVAN GAROINGE & CO
EINDHOVEN — HOLLAND

Sollicitaties, in duplo, vergezeld van gecertificeerde getuigschriften, ook in duplo, zullen door de ondergetekende niet later dan de 30 April 1921, ontvangen worden voor de betrekking van

LEKTOR IN SCHEIKUNDE

aan het Grey Universiteits Kollege Bloemfontein, Oranje Vrijstaat.

De succesvolle applikant zal verantwoordelijk zyn voor het onder-richt in Physiese Scheikunde en zal algemene hulp moeten verlenen in de afdeling Scheikunde. Bekwaamheid om door middel van beide Hollands en Engels te doceren is 'n vereiste.

Salaris £ 400 per jaar, opgaande met jaarlijkse verhogingen van £ 25 tot £ 500 per jaar, plus Plaatselijke toelaag van £ 46 per jaar, plus Onderhoudstoelaag (tijdelijk) van £ 128 per jaar in het geval van 'n gehuwde persoon, £ 29 per jaar in het geval van 'n ongehuwde.

Sollicitanten de vroegste datum te vermelden, waarop zij werkzaamheid kunnen aanvaarden.

R. A. BLANKENBERG, Secretaris.

Kantoor van de Hoge Kommissaris
voor de Unie van Zuid Afrika,

Trafalgar Square,

LONDON.

ONTVANG- EN BETAALKAS

NIEUWE DOELENSTRAAT 20-22 AMSTERDAM

DEPOSITO'S VOOR 1 JAAR FIXE à 4½ PCT.

GELDEN, OP DEZEN TERMIJN GESTORT, ZIJN NA AFLOOP
VAN HET JAAR ZONDER OPZEGGING BESCHIKBAAR.

NIET OPGEVORDERD ZIJNDE, WORDT DE POST STIL-
ZWIJGEND VOOR GELIJKEN TERMIJN VERLENGD.

DE RENTE KAN NAAR VERKIEZING PER KWARTAAL, PER
HALF JAAR OF PER JAAR ONTVANGEN WORDEN.

AANDEELEN - OBLIGATIËN - RECEPISSEN

en alle soorten HANDELSDRUKWERK worden in
degelijke, smaakvolle uitvoering in korten tijd geleverd door

NIJGH & VAN DITMAR'S Boek- en Handelsdrukkerij
WIJNHAVEN 111-113 — ROTTERDAM

Modellen voor belangstellenden ter inzage

Ontwerpen en verdere inlichtingen worden op aanvraag gaarne verstrekt

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM

BATAVIA

's-GRAVENHAGE

AMPENAN, BANDOENG, BOMBAY, CALCUTTA, CHERIBON, GORONTALO,
HONGKONG, KOBE, MAKASSAR, MEDAN, MENADO, PALEMBANG, PEKALON-
GAN, PROBOLINGGO, SEMARANG, SHANGHAI, SINGAPORE, SOERABAYA,
TEGAL, TJILATJAP, WELTEVREDEN.

Kapitaal f 55.000.000,—

Reserven f 43.000.000,—